

# บทที่ 5

## ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะ สู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

### 1 บทนำ และสาระของยุทธศาสตร์

การพัฒนาคนและสังคมที่ผ่านมาต้องเผชิญกับความท้าทายจากบริบทการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างสถาบันทางสังคม และปัจเจกบุคคล ได้แก่ โครงสร้างประชากรมีความไม่สมดุลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศ คุณภาพชีวิตของประชาชนยังมีความเสี่ยงจากความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และการแพร่ระบาดของยาเสพติด ความเสื่อมถอยทางคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทย ส่งผลให้สถาบันทางสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน จึงมุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยให้ความสำคัญกับพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะและการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย สถาบันทางสังคมและชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถปรับตัวรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา ดังนี้

#### 1.1 เป้าหมายการพัฒนา

- 1.1.1 คนไทยทุกคนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งมีอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมในทุกช่วงวัย
- 1.1.2 คุณภาพการศึกษาได้รับการยกระดับสู่มาตรฐานสากล ต่อยอดองค์ความรู้สู่นวัตกรรมและโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น
- 1.1.3 โอกาสในการเข้าถึงระบบสุขภาพที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพลดลงอย่างเป็นองค์รวม
- 1.1.4 สถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันชุมชน มีบทบาทในการบ่มเพาะและหล่อหลอมเด็ก เยาวชนและคนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างเข้มแข็งมากขึ้น

#### 1.2 แนวทางการพัฒนา

- 1.2.1 การปรับโครงสร้างและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม โดยส่งเสริมคู่สมรสที่มีความพร้อมให้มีบุตรเพิ่มขึ้นและรักษาระดับอัตราเจริญพันธุ์ไม่ให้ต่ำกว่าระดับที่เป็นอยู่ปัจจุบัน สนับสนุนการกระจายตัวและส่งเสริมการตั้งถิ่นฐานของประชากรให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส และทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่

**1.2.2 การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง** มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือกุศล พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ

**1.2.3 การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม** โดยสร้างเสริมสุขภาวะคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ พัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว ชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพ ควบคู่กับการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งการส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพของประเทศ การพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุขให้เหมาะสมทั้งการผลิตและการกระจายบุคลากรตลอดจนการใช้มาตรการการเงินการคลังเพื่อสุขภาพที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

**1.2.4 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต** มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

**1.2.5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม** เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาบทบาทของสถาบันหลักทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน สร้างค่านิยมให้คนไทยภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ลดปัญหาความขัดแย้งทางความคิด และสร้างความเป็นเอกภาพในสังคม สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวัฒนธรรมร่วมกับประชาคมโลก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนให้เกิดการไหลเวียนทางวัฒนธรรมในรูปแบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสาร

## **2** สถานการณ์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

การพัฒนาสังคมไทยอย่างต่อเนื่องในระยะที่ผ่านมาจนถึงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ในภาพรวม ดังนี้

**2.1 โครงสร้างประชากรขาดความสมดุล ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ขณะที่ประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง** การลดลงของอัตราเจริญพันธุ์อย่างต่อเนื่องซึ่งปัจจุบันอยู่ที่ระดับ 1.6 ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์และการพัฒนาระบบสาธารณสุขที่ผ่านมา สามารถลดอัตราการตายของทารก และทำให้ประชากรไทยมีอายุยืนยาวขึ้น โดยอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของประชากรไทยในปี 2553 เพศชาย 70.39 ปี และเพศหญิง 77.47 ปี เพิ่มขึ้นเป็นเพศชาย 70.88 ปี และเพศหญิง 77.87 ปี ในปี 2555 ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยที่มีแนวโน้มเป็นสังคมผู้สูงอายุ

อย่างรวดเร็ว พิจารณาจากสัดส่วนประชากรวัยเด็ก วัยแรงงานและวัยสูงอายุ เปลี่ยนแปลงจาก 19.82 : 67.00 : 13.18 ในปี 2553 เป็น 19.10 : 66.72 : 14.17 ในปี 2555

**2.2 กำลังแรงงานมีการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่แนวโน้มมีอายุเพิ่มสูงขึ้น และส่วนใหญ่เป็นแรงงานนอกระบบ** กำลังแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศมีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 9.0 ปีในปี 2553 เป็น 9.1 ปี ในปี 2554 โดยแรงงานระดับกลางที่มีการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 47.47 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 47.71 ในปี 2555 กำลังแรงงานส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40-59 ปี โดยแรงงานกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเป็นแรงงานนอกระบบมากถึง 24.8 ล้านคนหรือร้อยละ 62.6 ของผู้ที่มีงานทำทั้งหมดในปี 2555 เป็นข้อจำกัดของการพัฒนาคุณภาพแรงงาน ส่งผลกระทบต่อการศึกษาภาพการผลิตของประเทศ สะท้อนได้จากการที่ผลิตภาพแรงงานของประเทศเพิ่มขึ้นค่อนข้างช้า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.3 โดยผลิตภาพแรงงานภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 ขณะที่ผลิตภาพแรงงานภาคเกษตรและภาคบริการเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 1.7 และ 0.4 ตามลำดับ ในปี 2555 ผลิตภาพแรงงานของประเทศไทยอยู่ที่ 125,785 บาทต่อคนต่อปี หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 5.1 ตามการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

### ตารางที่ 1 สัดส่วนของกำลังแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษา

หน่วย : ร้อยละ

สัดส่วนกำลังแรงงานที่ได้รับการศึกษา	2550	2552	2554	2555
- ประถมศึกษาและต่ำกว่า	58.35	55.29	52.55	52.29
- ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป	41.65	44.71	47.45	47.71

ที่มา : รายงานภาวะสังคมไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ไตรมาสที่ 1/2556

**2.3 คนไทยมีโอกาสด้านการศึกษาเพิ่มขึ้น** โดยจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 8.1 ปี ในปี 2552 เป็น 8.2 ปีในปี 2554 และมีการสนับสนุนให้คนไทยทุกคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียน เด็กเยาวชนและประชาชนทั่วไปมีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง รักการเรียนรู้สามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลและมีองค์ความรู้เพิ่มขึ้นโดยในปี 2555 มีผู้สำเร็จหลักสูตรศึกษานอกระบบ 1,963,626 คน และประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีการใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 23.7 ในปี 2554 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.5 ในปี 2555 แต่คุณภาพการศึกษาของไทยที่สะท้อนจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้นยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกวิชาและมีแนวโน้มลดลง ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษา แต่ยังคงต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานที่กำหนดไว้

**2.4 คนไทยยังคงมีแนวโน้มจะเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงทางสุขภาพ** ทั้งในการบริโภคและการใช้ชีวิต ได้แก่ โรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็ง เนื่องจากการมีพฤติกรรมการบริโภคไม่เหมาะสม ทั้งการบริโภคผักและผลไม้ไม่เพียงพอ บริโภคหวาน มัน เค็ม มากเกินไป สูบบุหรี่และดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ออกกำลังกายไม่เพียงพอ มีภาวะน้ำหนักเกิน และมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสัมพันธ์ ในช่วงปี 2550 – 2554 มีอัตราความชุกของโรคความดันโลหิตสูงและโรคเบาหวานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรคความดันโลหิตมีอัตราความชุกสูงสุด 3,112.60 ต่อประชากรแสนคน รองลงมา คือ โรคเบาหวาน 1,597.57 ต่อประชากรแสนคน และเมื่อพิจารณาอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยจากโรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็ง ในช่วงเวลาเดียวกัน

พบว่า มีอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยเฉื่อยร้อยละ 8.40 โดยโรคความดันโลหิตสูงมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 12.52 นอกจากนี้ จากการรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อและการบาดเจ็บ ปี 2553 พบว่า กลุ่มประชากรอายุ 15 – 74 ปี มีความชุกของภาวะน้ำหนักเกินร้อยละ 21.3 และมีความชุกของภาวะอ้วนร้อยละ 4.4

**2.5 คนไทยมีหลักประกันสุขภาพทั่วถึง และระบบบริการสาธารณสุขมีการพัฒนาคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง** หลังจากมีการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ส่งผลให้คนไทยกว่าร้อยละ 99.90 เป็นผู้ที่มีสิทธิหลักประกันสุขภาพ และสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นโดยไม่มีอุปสรรคด้านการเงิน แต่รายจ่ายด้านสุขภาพของประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในระยะยาวจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ขณะที่ระบบบริการสาธารณสุขมีการพัฒนาคุณภาพบริการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการแก้ปัญหาการผลิตและการกระจายบุคลากรสาธารณสุข การพัฒนาระบบเครือข่ายบริการสุขภาพ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลบริการสาธารณสุขในแต่ละระบบหลักประกันสุขภาพให้เป็นระบบเดียวกัน และการพัฒนาแพทย์ทางเลือกเพื่อเป็นการรักษาพยาบาลแบบเสริมการแพทย์แผนปัจจุบัน ทั้งนี้ มีสถานพยาบาลกว่าร้อยละ 40.97 ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานระบบรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ในปี 2556 (พฤษภาคม 2556)

**2.6 ปัญหาอาชญากรรมมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยเฉพาะคดียาเสพติด และปัญหาการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน** ปัญหาอาชญากรรมทุกประเภทในภาพรวมมีแนวโน้มสูงขึ้นตลอดช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 จนถึงปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 จากจำนวน 403.39 คดีต่อประชากรแสนคน ในปี 2550 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็น 681.69 คดีต่อประชากรแสนคนในปี 2555 โดยหากแยกปัญหาอาชญากรรมออกเป็นรายประเภท พบว่า คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ มีแนวโน้มลดลงจาก 62.58 คดีต่อประชากรแสนคนเป็น 38 คดีต่อประชากรแสนคนในช่วงเวลาเดียวกัน ส่วนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สินมีแนวโน้มลดลงจาก 115.84 คดีต่อประชากรแสนคนเป็น 77.41 คดีต่อประชากรแสนคน ขณะที่ คดียาเสพติดยังคงเป็นปัญหาที่น่าเป็นห่วงมากที่สุด โดยปี 2550 มีจำนวน 224.97 คดีต่อประชากรแสนคน เพิ่มขึ้นเป็น 565.44 คดีต่อประชากรแสนคนในปี 2555

จากการประมวลข้อมูลบุคคลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) พบว่า ผู้กระทำความผิดคดีค้ายาเสพติดที่ถูกจับกุมในช่วงปี 2550-2555 กว่าร้อยละ 40 อยู่ในกลุ่มอายุ 20-29 ปี ขณะที่ การเสพยาเสพติดได้แพร่ระบาดไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชนในสถานศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นและเด็กประถมศึกษา เนื่องจากพบว่ามีแนวโน้มเข้าบำบัดรักษาในสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าเป็นห่วง โดยกลุ่มเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นได้เข้าบำบัดรักษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 45.2 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 47.5 ในปี 2555 และกลุ่มเด็กประถมศึกษาที่มีแนวโน้มเข้าบำบัดรักษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 12.4 ในปี 2551 เป็นร้อยละ 21.7 ในปี 2555

**2.7 ความเสื่อมถอยด้านศีลธรรมจริยธรรมยังเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนการสร้างความปลอดภัยของสังคมไทย** สะท้อนผ่านคะแนนความโปร่งใสของประเทศไทยที่ได้คะแนนต่ำกว่าครึ่งมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ 3.30 คะแนนจากคะแนนเต็ม 10 เป็นอันดับที่ 84 จาก 179 ประเทศ ในปี 2550 มาอยู่ในอันดับที่ 88 จาก 176 ประเทศ ที่ 3.7 คะแนน ในปี 2555 ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะประกาศเจตนารมณ์ที่ชัดเจนในการบริหารประเทศอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการต่อต้านทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นภารกิจสำคัญของรัฐบาล อีกทั้งภาคส่วน

ต่างๆ ให้ความร่วมมือ อาทิ สถาบันการศึกษาได้มีการเรียนการสอนหลักสูตร “โตไปไม่โกง” ซึ่งเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องตั้งแต่วัยเด็ก อันเป็นการป้องกันปัญหาในระยะยาว แสดงให้เห็นว่า การสร้างความตระหนักและการผลักดันให้คนไทยยึดมั่นและปฏิบัติตนภายใต้กรอบศีลธรรมจรรยาบรรณที่ดีงามยังมีไม่มากพอที่จะลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม

**2.8 การขยายตัวอย่างรวดเร็วของเครือข่ายออนไลน์เป็นช่องทางสำคัญในสร้างจิตสำนึกสาธารณะและวัฒนธรรมพลเมืองให้แก่คนรุ่นใหม่ ขณะเดียวกัน อาจเป็นภัยคุกคามหากบริโภคสื่ออย่างไม่ระมัดระวัง** อิทธิพลจากสื่อออนไลน์ซึ่งมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ได้สร้างปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างมากในสังคมไทย ดังจะเห็นจากในช่วงที่เกิดมหาอุทกภัยเมื่อปี 2554 ที่ผ่านมา ได้มีเครือข่ายจิตอาสาของเยาวชนจำนวนหนึ่งเข้ามาช่วยบรรเทาปัญหาภัยน้ำท่วม ซึ่งหากมีการส่งเสริมจัดการเครือข่ายทางสังคมในโลกออนไลน์ให้เป็นพื้นที่กิจกรรมทางเลือกของเด็กและเยาวชนที่มีทรัพยากรสนับสนุนมากขึ้น อาจเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะและวัฒนธรรมพลเมืองให้แก่คนรุ่นใหม่ได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม สื่อออนไลน์อาจเป็นภัยคุกคามให้ผู้บริโภคตกเป็นเหยื่อ ทั้งการหลอกลวงฉ้อโกงเพื่อผลประโยชน์ การให้ข้อมูลเนื้อหาที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นและเกิดปัญหาสังคมตามมา อาทิ ปัญหาแม่วัยใสที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ปัจจุบันพบว่า มีแม่วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปี สูงถึงปีละ 129,321 คนหรือเฉลี่ยวันละ 354 คน เป็นอัตราที่สูงที่สุดในเอเชีย จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้คนไทยเผชิญภัยคุกคามที่มากับสื่อออนไลน์ได้อย่างเท่าทัน รวมทั้งสร้างความตระหนักและจิตสำนึกให้คนไทยใช้สื่อสมัยใหม่อย่างสร้างสรรค์

### **3 การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์**

การพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ ดังนี้

**3.1 อัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยยังคงอยู่ในกรอบเป้าหมายของแผน ขณะที่ระดับเขาว์ปัญญาของเด็กไทยมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น**

**3.1.1 ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ยังคงรักษาอัตราการเจริญพันธุ์รวมได้ตามเป้าหมาย** โดยอัตราการเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยอยู่ที่ระดับ 1.62 ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า 1.6

**3.1.2 ระดับค่าเฉลี่ยเขาว์ปัญญาของเด็กไทยเพิ่มขึ้นจาก 91.4 ในปี 2551-2552 เป็น 98.59 ในปี 2554** ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่องค์การอนามัยโลกกำหนดไว้ 90 - 110 และมีแนวโน้มจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ระดับ 100 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

**3.2 คุณภาพการศึกษาไทยยังต่ำกว่ามาตรฐาน บุคลากรทางด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนา มีสัดส่วนต่ำกว่าเป้าหมาย** ขณะที่คุณภาพแรงงานในปีแรกของแผนฯ11 มีการปรับตัวค่อนข้างดี

**3.2.1 จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 8.1 ปีในปี 2552 เป็น 8.2 ปีในปี 2554** ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 และมีแนวโน้มต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ให้คนไทยมีจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี

**3.2.2 คุณภาพการศึกษาต่ำกว่ามาตรฐาน** ผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยใน 4 วิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสังคมศึกษา ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกระดับชั้น แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเกือบทุกวิชาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

**3.2.3 บุคลากรทางการวิจัยและพัฒนา มีสัดส่วนต่ำกว่าเป้าหมาย** แม้ว่าสัดส่วนบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาเทียบเท่าเดิมเวลาเพิ่มขึ้นจาก 6.76 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2550 เป็น 9.01 คนในปี 2552 แต่ยังคงต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 15 คน

**3.2.4 ผลผลิตภาพแรงงานไทยในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีแนวโน้มดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2554** ผลผลิตภาพแรงงานอยู่ที่ 125,784 บาทต่อคนต่อปี หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี 2554 ร้อยละ 5.19 ตามเป้าหมายที่กำหนดให้อัตราเพิ่มของผลผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี

**3.3 ปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพมีแนวโน้มลดลงในทิศทางที่เป้าหมายยุทธศาสตร์กำหนดไว้** พิจารณาจากอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังและพฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของคนไทย

**3.3.1 อัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง<sup>1</sup> มีแนวโน้มลดลงในบางโรค** โดยภาพรวมในปี 2554 การเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งและเบาหวาน มีอัตราเพิ่มที่ลดลงจากปี 2553 โดยอยู่ที่ร้อยละ 7.25 และ 7.09 ตามลำดับ ขณะที่โรคหลอดเลือดสมองมีอัตราการเจ็บป่วยที่ลดลงถึงร้อยละ 9.78 ส่วนโรคหัวใจและความดันโลหิตสูงยังคงมีอัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยค่อนข้างสูงที่ร้อยละ 10.78 และ 12.12 ตามลำดับ

**3.3.2 พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพของคนไทยลดลงเล็กน้อย แต่กลุ่มเยาวชนกลับมีแนวโน้มพฤติกรรมเสี่ยงเพิ่มขึ้น** คนไทยมีพฤติกรรมการบริโภคเหล้าและบุหรี่ยิ่งขึ้น โดยอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมลดลงเล็กน้อย แต่ประชากรหญิงและเยาวชนอายุ 15-24 ปี มีการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้น ทั้งนี้ กลุ่มเยาวชนมีพฤติกรรมดื่มหนัก (มากกว่า 5 อัตรา/วัน) มากที่สุดโดยเปรียบเทียบกับกลุ่มผู้ใหญ่และกลุ่มผู้สูงอายุ และอายุเริ่มดื่มแอลกอฮอล์เป็นครั้งแรกมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ ในทุกกลุ่มอายุ โดยอยู่ที่ 16 ปี ในส่วนการบริโภคยาสูบ พบว่า มีแนวโน้มที่ลดลงเล็กน้อยเช่นกัน โดยกลุ่มเยาวชนสูบบุหรี่ในสัดส่วนที่สูงขึ้น และอายุเริ่มสูบบุหรี่ลดน้อยลงในทุกกลุ่มวัย โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่อายุ 17 ปี อีกทั้ง ยังมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย จากผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี ในประชากรกลุ่มนักเรียน พบว่า เด็กไทยมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น ในปี 2554 เด็กเริ่มมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกตอนอายุเฉลี่ย 12 ปี<sup>2</sup> และกว่าร้อยละ 50 ไม่มีการป้องกัน และมีแนวโน้มที่อายุเฉลี่ยของแม่วัยรุ่นลดต่ำลงเรื่อยๆ (รายงานสถิติสาธารณสุข 2546 – 2555)

**3.4 บทบาทของสถาบันทางสังคมในการบ่มเพาะและหล่อหลอมคนไทยให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก** สะท้อนได้จากดัชนีครอบครัวอบอุ่นในปี 2554 อยู่ที่ระดับร้อยละ 65.17 เพิ่มขึ้นจากปี 2553 ร้อยละ 63.08<sup>3</sup> ส่วนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวในคดีตาม พ.ร.บ.คุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งผ่านการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและ

<sup>1</sup> โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้แก่ โรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็ง

<sup>2</sup> ที่มาจากการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี กลุ่มนักเรียนประเทศไทย พ.ศ. 2554 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

<sup>3</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ครอบครัวได้รับความช่วยเหลือคุ้มครองเพิ่มขึ้นจากปี 2551 จำนวน 33 คน เป็น 69 คนในปี 2555<sup>4</sup> ขณะที่บทบาทของสถาบันชุมชนในการกระตุ้นให้คนในชุมชนได้เรียนรู้โดยผ่านศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชนในปี 2555 มีศูนย์เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจำนวน 1,881 ศูนย์ และผู้ใช้บริการ/ฝึกอบรมจำนวน 36.26 ล้านคน<sup>5</sup> เทียบกับปี 2554 มีจำนวนศูนย์ 1,879 แห่ง และมีผู้ใช้บริการ/ฝึกอบรม จำนวน 19.76 ล้านคน นอกจากนี้ การมีจิตสาธารณะของคนในชุมชนสะท้อนได้จากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานด้านคนในครัวเรือนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมสาธารณะของหมู่บ้านและชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย พบว่า ในปี 2555 มีคนเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะ ร้อยละ 99.74 จากจำนวนคนที่ทำการสำรวจทั้งหมด 8.5 ล้านคนเทียบกับปี 2554 มีร้อยละ 99.03 จากจำนวนคนที่ทำการสำรวจทั้งหมด 8.4 ล้านคน<sup>6</sup>

## ตารางที่ 2 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	แผนฯ 10					แผนฯ 11
		2550	2551	2552	2553	2554	2555
1. คนไทยทุกคนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งมีอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมในทุกช่วงวัย	1. อัตราเจริญพันธุ์รวมของประชากรไทยไม่ต่ำกว่า 1.6 (หน่วย : คน)	1.64	1.62	1.61	1.58	1.62	1.62
	2. ระดับค่าเฉลี่ยเซเว่นปีของเด็กลดต่ำกว่าค่ากลางมาตรฐานสากลที่ระดับ 100 (หน่วย : ร้อยละ)	-	-	91	-	98.59	-
2. คุณภาพการศึกษาได้รับการยกระดับสู่มาตรฐานสากล ต่อยอดองค์ความรู้สู่นวัตกรรมและโอกาสการเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น	1. ปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเพิ่มขึ้นเป็น 12 ปี (หน่วย : ปี)	7.9	8.0	8.1	8.2	8.2	-
	2. ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมือง	na	na	na	na	na	na
	3. เพิ่มสัดส่วนประชากรที่สามารถเข้าถึงโครงข่ายคมนาคมและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ได้ร้อยละ 80.0 ของประชากรทั่วประเทศ	na	na	na	na	na	na
	4. จำนวนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 15 คนต่อประชากร 10,000 คน	6.76	-	9.01	-	-	-
4. อัตราเพิ่มของผลิตภาพแรงงานเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 3.0 ต่อปี	3.30	0.34	-4.07	6.91	-1.07	5.19	
ช่วงแผนฯ 10 เฉลี่ย ร้อยละ 1.08 ต่อปี							

<sup>4</sup> กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

<sup>5</sup> กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

<sup>6</sup> กระทรวงมหาดไทย

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและ ค่าเป้าหมาย	แผนฯ 10					แผนฯ 11
		2550	2551	2552	2553	2554	2555
3. โอกาสในการเข้าถึงระบบสุขภาพที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น และปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพลดลงอย่างเป็นองค์รวม	1. อัตราเพิ่มของการเจ็บป่วยด้วยโรคหัวใจ เบาหวาน หลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง และมะเร็งลดลง (หน่วย: ร้อยละ)						
	- โรคหัวใจ	11.25	8.99	5.80	6.53	10.78	na
	- โรคเบาหวาน	10.84	3.89	8.99	7.62	7.09	na
	- โรคหลอดเลือดสมอง	9.13	5.39	28.21	10.90	-9.78	na
	- โรคความดันโลหิตสูง	17.97	10.59	14.06	7.87	12.12	na
	- โรคมะเร็ง	5.12	2.56	-0.87	7.64	7.25	na
	2. อัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยาสูบ และการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยลดลง						
	- เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (หน่วย : ร้อยละ)	29.30	-	32.00	-	31.50	
	- ยาสูบ (หน่วย : ร้อยละ)	18.50	-	20.70	-	21.40	
	- การใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกที่เพิ่มขึ้นสะท้อนการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยลดลง (หน่วย : ร้อยละ)						
	●นักเรียน ม.2						
	เพศชาย	50.0	51.8	50.7	53.2	55.1	
	เพศหญิง	50.0	48.3	41.5	48.9	44.9	
	●นักเรียน ม.5						
	เพศชาย	49.7	51.1	51.5	51.0	51.1	
	เพศหญิง	46.3	49.9	47.6	49.2	54.1	
	●นักเรียนปวช. ชั้นปีที่2						
เพศชาย	48.3	48.3	51.4	49.4	55.0		
เพศหญิง	41.3	45.6	47.3	48.1	50.0		
4. สถาบันทางสังคม โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันชุมชน มีบทบาทในการบ่มเพาะและหล่อหลอมเด็ก เยาวชนและ	1. ดัชนีครอบครัวอบอุ่นอยู่ในระดับดีขึ้น และจำนวนผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวได้รับความช่วยเหลือคุ้มครองเพิ่มขึ้น						



เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	ตัวชี้วัดและ ค่าเป้าหมาย	แผนฯ 10					แผนฯ 11
		2550	2551	2552	2553	2554	2555
คนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรม และจริยธรรมอย่างเข้มแข็ง มากขึ้น	- ดัชนีครอบครัวอบอุ่นมี ระดับดีขึ้น (หน่วย : ร้อยละ)	61.65	63.97	63.18	63.08	65.17	-
	- จำนวนผู้ถูกระทำด้วย ความรุนแรงในครอบครัว ในคดีตาม พ.ร.บ.คุ้มครอง ผู้ถูกระทำด้วยความ รุนแรงในครอบครัวของ ศาลเยาวชนและ ครอบครัวได้รับความ ช่วยเหลือคุ้มครองเพิ่มขึ้น (คน)	-	33	68	66	61	69
	2. การเรียนรู้ของคนในชุมชน เพิ่มขึ้น - จำนวนผู้ใช้บริการ/ ฝึกอบรมในศูนย์การ เรียนไอซีทีชุมชน (ล้าน คน)	0.21	0.64	0.64	9.58	19.76	36.26
3. คนในครัวเรือนมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมสาธารณะของ หมู่บ้านและชุมชนเพิ่มขึ้น (หน่วย : ร้อยละ)	95.27	96.00	98.40	98.63	99.03	99.74	

#### 4 ผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์

4.1 การปรับโครงสร้างประชากรและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสมทิศทาง การขับเคลื่อน  
ดำเนินงานที่ชัดเจนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ

4.1.1 การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรมีกรอบการ  
ดำเนินงานที่ชัดเจน ภายใต้แผนประชากรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนา  
ประชากรไทยทุกคนให้เกิดมามีคุณภาพ ได้รับการพัฒนาทุกช่วงวัยให้สามารถเป็นพลังในการขับเคลื่อนการ  
เจริญเติบโตของประเทศ มีหลักประกันที่มั่นคงพร้อมเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพมีการจัดสวัสดิการอย่าง  
ยั่งยืนโดยครอบครัวและชุมชนนอกจากนี้มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและ  
ภาคเอกชน การขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนประชากรฯ ในปีแรกได้เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจและ  
สร้างความตระหนักในการเตรียมพร้อมด้านการออมเพื่อรับมือกับการเป็นสังคมผู้สูงอายุซึ่งเป็นประเด็นปัญหา  
และความท้าทายสำคัญสำหรับสังคมไทยในอนาคต

**4.1.2 การส่งเสริมความรู้ด้านอนามัยเจริญพันธุ์มีความก้าวหน้า แต่ยังมีปัญหาการตั้งครรรภ์ที่ไม่พร้อมโดยเฉพาะในวัยรุ่น** การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว ทำให้การส่งเสริมอนามัยเจริญพันธุ์มีความก้าวหน้ามากขึ้น อาทิ การส่งเสริมสุขภาพของสตรี และทารก เพื่อให้สามารถเลี้ยงดูบุตรได้อย่างมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา การส่งเสริมและแก้ไขปัญหาสุขภาพของสตรีและการป้องกันโรคในสตรีกลุ่มเสี่ยง ส่งผลให้ทารกแรกเกิดได้รับการตรวจคัดกรองภาวะพร่องไทรอยด์ฮอร์โมนเพื่อป้องกันภาวะปัญญาอ่อนและทุพพลภาพ 518,751 ราย หญิงตั้งครรรภ์ทุกรายและหญิงหลังคลอดที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือนได้รับยาเม็ดเสริมไอโอดีนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันปัญหาการขาดสารไอโอดีนที่อาจส่งผลต่อคุณภาพของประชากร

นอกจากนี้ ได้มีการจัดบริการสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตรกับวัยรุ่น และเยาวชนเพื่อป้องกันและแก้ไขการตั้งครรรภ์ไม่พร้อมของวัยรุ่น ปัจจุบันมีโรงพยาบาลที่สนับสนุนการดำเนินการดังกล่าว 824 แห่ง แต่ยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายการลดอัตราการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นได้เท่าที่ควร อัตราการตั้งครรรภ์ในวัยรุ่นยังมีค่าสูงเกินเกณฑ์เป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 10 อีกทั้งยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่ออัตราการเลี้ยงดูบุตรอย่างมีคุณภาพ

### ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของมารดาวัยรุ่นไทยที่คลอดบุตร ปี 2550 - 2554

ปี	มารดาที่คลอดบุตร ทุกกลุ่มอายุ	มารดาคลอดบุตรที่อายุต่ำกว่า 15 ปี		มารดาคลอดบุตรที่อายุต่ำกว่า 20 ปี	
		จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2550	811,384	3,054	0.38	108,519	13.37
2551	797,356	3,043	0.38	95,747	12.01
2552	787,739	3,299	0.42	106,726	13.55
2553	766,370	3,406	0.44	105,487	13.79
2554	769,104	3,676	0.46	114,001	14.32

ที่มา : สภาวะการมีบุตรของวัยรุ่นไทย พ.ศ. 2554 สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

**4.1.3 ประชากรมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองใหญ่ลดลงอย่างต่อเนื่อง** จากนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาตามศักยภาพของพื้นที่ ตลอดจนการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การจัดการศึกษา การพัฒนาระบบบริการด้านสาธารณสุข ตลอดจน การส่งเสริมอาชีพภายใต้การดำเนินโครงการต่างๆ ของภาครัฐ ส่งผลให้ประชากรมีแนวโน้มที่จะย้ายถิ่นเข้าสู่เมืองใหญ่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยการสำรวจการย้ายถิ่นของประชากรในปี 2554 พบว่า จำนวนผู้ย้ายถิ่นและอัตราการย้ายถิ่นมีแนวโน้มลดลงจาก 1.99 ล้านคนหรือร้อยละ 3.0 ในปี 2552 เป็น 1.25 ล้านคน หรือร้อยละ 1.8 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2554 อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากการสำมะโนประชากรของประเทศไทยในปี 2553 พบว่าประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองยังคงเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 31.1 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 43.4 ในปี 2553

## 4.2 เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ คุณธรรมและจริยธรรม

4.2.1 การพัฒนาเด็กปฐมวัยมีการอบการดำเนินงานที่ชัดเจนเน้นการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่และผู้ดูแลที่เหมาะสมกับการพัฒนาด้านต่างๆ ของเด็ก โดยเฉพาะการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านเด็กปฐมวัย (แรกเกิดถึงก่อนเข้าประถมศึกษาปีที่ 1) ตามนโยบายรัฐบาลด้านเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2555-2559 ที่มุ่งให้เด็กทุกคนได้รับบริการด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ มีพัฒนาการรอบด้านตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง รวมทั้งให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมของพ่อแม่และผู้ดูแลในการเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมกับการพัฒนาการทางสมอง สติปัญญา ร่างกายและจิตใจของเด็ก นอกจากนี้ ได้ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาอนามัยการเจริญพันธุ์แห่งชาติฉบับที่ 1 พ.ศ. 2553-2557 ที่เน้นด้านคุณภาพการเจริญพันธุ์ บทบาทชายหญิงในสังคม ทุกวัย การเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่นและมีความเข้มแข็ง

4.2.2 ศูนย์เด็กเล็กในสถานประกอบการและชุมชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2554 มีศูนย์เด็กเล็กในสถานประกอบการเพียง 56 แห่งและเพิ่มขึ้นเป็น 67 แห่งในปี 2556 ในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนและพัฒนาศูนย์เด็กเล็กกว่า 20,000 แห่ง โดยคำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของเด็ก

## 4.3 การพัฒนาเด็กวัยเรียนและเยาวชนให้มีความรู้ทางวิชาการ สติปัญญาทางอารมณ์ รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงามยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

4.3.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยยังอยู่ในระดับต่ำและไม่เป็นไปตามเป้าหมาย แม้ว่าที่ผ่านมา ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาทั้งการปรับหลักสูตรและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนผ่านโครงการและกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ โครงการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กทุกคนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษ อาทิ การพัฒนาหลักสูตรและรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ การจัดค่ายวิชาการ และสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับผู้มีอัจฉริยภาพทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อีกทั้งพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย และสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรูปแบบที่เหมาะสมตามความพร้อมและศักยภาพของโรงเรียนรวมถึงภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนปฏิรูประบบการผลิตครูให้มีคุณภาพทัดเทียมกับนานาชาติและพัฒนาครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูง อาทิ การส่งเสริมโครงการผลิตครูมีอาชีพในรูปแบบการประกันการมีงานทำตามสาขาที่เป็นความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1,500 คน จัดหาบุคลากรทางการศึกษาให้มาปฏิบัติงานอื่นซึ่งไม่ใช่ภารกิจหลักในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อบรรเทาปัญหาการขาดแคลนครูในสถานศึกษา ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการศึกษา และให้การสนับสนุนการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อการศึกษา

แต่หากพิจารณาคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกระดับชั้นยังอยู่ในระดับต่ำโดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกวิชาและมีแนวโน้มลดลง ส่วนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษาแต่ยังต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยมาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบกับมาตรฐานความสามารถของผู้เรียนในด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งพัฒนาการด้านอารมณ์

และสังคมอยู่ในระดับต่ำ สำหรับผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านอาชีวศึกษาในระดับ ปวช. มีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะสมรรถนะพื้นฐานและการเรียนรู้ และสมรรถนะพื้นฐานวิชาชีพในปี 2553 เท่ากับ 89.44 และ 59.32 เป็น 56.23 และ 52.51 ในปี 2554 ตามลำดับ ส่วนคะแนนเฉลี่ยในระดับปวส. พบว่า สมรรถนะพื้นฐานประยุกต์ สมรรถนะเพื่อการเรียนรู้ และสมรรถนะพื้นฐานวิชาชีพ มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ส่วนผลการสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยในปี 2554 คะแนนเฉลี่ยผลการสอบ GAT เท่ากับ 171.9 คะแนน ลดลงเหลือ 130.6 คะแนนในปี 2555 ส่วนผลการสอบ PAT ทุกวิชามีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (คะแนนเต็ม 300 คะแนน) โดยเฉพาะวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และภาษา บ่งชี้ถึงความจำเป็นต้องยกระดับคุณภาพการศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ พัฒนาทักษะในกลุ่มวิชาหลัก และทักษะวิชาชีพที่จำเป็น รวมทั้งเสริมสร้างทักษะชีวิต ควบคู่กับการพัฒนาทักษะด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และภาษาอาเซียน 1 ภาษา เพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพและสามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบรายวิชา ปี 2551 - 2555

หน่วย : ร้อยละ

	ระดับชั้น ป.6				
	คะแนนเฉลี่ย				
	2551	2552	2553	2554	2555
ภาษาไทย	42.02	38.58	31.22	50.04	45.68
สังคมศึกษาฯ	-	33.90	47.07	52.22	44.22
ภาษาอังกฤษ	-	31.75	20.99	38.37	36.98
คณิตศาสตร์	43.76	35.88	34.85	52.40	35.77
วิทยาศาสตร์	51.68	38.67	41.56	40.82	37.46
ระดับชั้น ม.3					
ภาษาไทย	41.04	35.35	42.80	48.11	54.48
สังคมศึกษาฯ	41.37	39.70	40.85	42.73	47.12
ภาษาอังกฤษ	34.56	22.54	16.19	30.49	28.71
คณิตศาสตร์	32.64	26.05	24.18	32.08	26.95
วิทยาศาสตร์	39.39	29.16	29.17	32.19	35.37
ระดับชั้น ม.6					
ภาษาไทย	46.42	46.47	42.61	41.88	47.18
สังคมศึกษาฯ	34.67	36.00	46.51	33.39	36.26
ภาษาอังกฤษ	30.64	23.98	19.22	21.80	22.12
คณิตศาสตร์	35.98	28.56	14.99	22.73	22.72
วิทยาศาสตร์	33.65	29.06	30.90	27.90	33.09

ที่มา : สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)

**4.3.2 ผลการประเมินการจัดการศึกษาไทยอยู่ในอันดับท้ายๆของเวทีสากล สะท้อนถึงขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ** พิจารณาจากการจัดอันดับความสามารถทางการศึกษาในระดับนานาชาติ โดย IMD (The International Institute for Management Development) พบว่าความสามารถทางการศึกษาของไทยอยู่ในกลุ่มที่มีความสามารถค่อนข้างต่ำ โดยอยู่ในอันดับที่ 46 จาก 55 ประเทศในปี 2550 และหล่นลงมาอยู่อันดับที่ 51 จาก 59 ประเทศในปี 2554 ซึ่งเหนือกว่าอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และอินเดีย แต่ยังด้อยกว่าสิงคโปร์ ไต้หวัน และฮ่องกงค่อนข้างมาก

**ตารางที่ 5 ขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติด้านการศึกษา ปี 2550 – 2554**

หน่วย : อันดับ

ประเทศ	2550	2551	2552	2553	2554
สิงคโปร์	11	11	13	13	10
ไต้หวัน	18	19	27	23	25
ญี่ปุ่น	19	22	26	29	34
ฮ่องกง	25	24	29	30	28
มาเลเซีย	31	30	30	33	35
เกาหลี	29	35	36	35	29
จีน	44	42	49	46	43
ไทย	46	43	47	47	51
อินโดนีเซีย	51	49	55	55	53
ฟิลิปปินส์	52	52	54	56	57
อินเดีย	54	54	57	58	59

ที่มา : IMD World competitiveness Yearbook

หมายเหตุ : ปี 2550-2551 เปรียบเทียบจากทั้งหมด 55 ประเทศ

ปี 2552-2554 เปรียบเทียบจากทั้งหมด 57, 58 และ 59 ประเทศ

ผลการทดสอบของโครงการ TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) ในปี 2554 พบว่า ความสามารถทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ทั้งด้านเนื้อหาและด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในอันดับปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่เข้าร่วมโครงการ 59 ประเทศ โดยคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในอันดับที่ 34 และ 29 ตามลำดับ และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในอันดับที่ 28 และ 25 ตามลำดับ

นอกจากนี้ จากการจัดอันดับสถาบันอุดมศึกษานานาชาติ พบว่า ในปี 2555 มีมหาวิทยาลัยของไทย 2 แห่ง ติด 1 ใน 200 อันดับแรกของโลก โดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อยู่ในอันดับที่ 140 ของโลก อันดับที่ 16 ในเอเชีย และอันดับที่ 2 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่ในอันดับที่ 173 ของโลก อันดับที่ 19 ในเอเชีย และอันดับ 3 ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นรองในภูมิภาคเดียวกัน ได้แก่ ไต้หวัน ญี่ปุ่น สิงคโปร์จีน ฮ่องกงและเกาหลี แต่ดีกว่าประเทศสมาชิกอาเซียน อาทิ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์

**4.4 การพัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ยังไม่ก้าวหน้า** ขณะที่ การเพิ่มทักษะแรงงานและการพัฒนากระบวนการรับมาตรฐานแรงงานดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

**4.4.1 การผลิตและพัฒนากำลังคนยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปริมาณและคุณภาพ** แม้ว่าภาครัฐจะสนับสนุนให้มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง อาทิ สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษา ในรูปแบบกลุ่มจังหวัด จำนวน 18 แห่ง และกรุงเทพฯ อีก 1 แห่ง การพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ที่เชื่อมโยงกับการเรียนการสอนระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีสายปฏิบัติการส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนระดับฝีมือเทคนิคและเทคโนโลยีเกษตร และอุตสาหกรรมปิโตรเลียมและปิโตรเคมี การพัฒนาระบบวิชาหักใจเพื่อการศึกษา แต่การผลิตกำลังคนก็ยังคงไม่สามารถสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้ เห็นได้จากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษามีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยสัดส่วนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษาต่อนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทสามัญศึกษาในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เท่ากับ 41.2:58.8 และในปี 2554 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 อยู่ในอัตรา 35.4:64.6 ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดสัดส่วนไว้ที่ 60:40 อีกทั้งผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษามีความสามารถและสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการพัฒนาประเทศในอนาคต

ในด้านการผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พบว่า ในขณะที่ประเทศไทยขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แต่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เรียนด้านวิทยาศาสตร์มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับด้านสังคม โดยในปี 2554 สัดส่วนการผลิตบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่ากับ 33:67 ส่งผลให้การต่อยอดนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ อีกทั้งคุณภาพของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาไม่สามารถสนองความต้องการของนายจ้างได้ นอกจากนี้ บุคลากรด้านวิจัยก็มีจำนวนน้อยเช่นกัน แม้ว่าภาครัฐจะสนับสนุนการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของประเทศ พัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ 9 แห่ง และพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ แต่จำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาที่ทำงานวิจัยเต็มเวลาของไทยมีเพียง 9.01 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2552 เมื่อเปรียบเทียบกับสิงคโปร์ที่มีจำนวนบุคลากรด้านวิจัยและพัฒนาสูงที่สุดในกลุ่มประเทศสมาชิกในอาเซียนถึง 73.0 คนต่อประชากร 10,000 คน

**4.4.2 กำลังแรงงานได้รับการพัฒนาความรู้และสมรรถนะเพิ่มขึ้นทั้งเพื่อเตรียมเข้าทำงานยกระดับฝีมือ และเสริมทักษะในการประกอบอาชีพ** การขับเคลื่อนนโยบายการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศเพื่อสนองความต้องการทำงาน และความต้องการของผู้ประกอบการ ทั้งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการฝึกอบรม การพัฒนาทักษะฝีมือ การกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน การพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ และคุณวุฒิแห่งชาติ ตลอดจนการส่งเสริมความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการเพื่อผลิตกำลังแรงงานที่มีทักษะสูง ส่งผลให้แรงงานได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพิ่มขึ้นทั้งการฝึกเพื่อเตรียมเข้าทำงาน ยกระดับฝีมือแรงงาน และเสริมทักษะในการประกอบอาชีพ โดยในปี 2555 มีจำนวนแรงงานได้รับการฝึกอบรมทั้งสิ้น 188,770 คน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 สำหรับแรงงานที่ทำงานในสถานประกอบการได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพตาม พรบ.ส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. 2545 จำนวนทั้งสิ้น 3,481,957 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 53.4 ของแรงงานที่ทำงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานประกันสังคม ซึ่งมีจำนวน 6,516,851 คน นอกจากนี้ กำลังแรงงานระดับกลาง ในกลุ่มช่างอุตสาหกรรม ช่างเครื่องกล ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ จำนวน 1,183 คน ได้รับการฝึกอบรมเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมการผลิตที่มีศักยภาพในอนาคต

## ตารางที่ 6 จำนวนแรงงานที่ได้รับการฝึกอบรมจำแนกตามประเภทการฝึก

ประเภทการฝึก	ผู้เข้ารับการฝึกอบรม (คน)	
	ปี 2554	ปี 2555
1. ฝึกเตรียมเข้าทำงาน	8,524	12,396
2. ฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน	108,189	118,782
3. ฝึกเสริมทักษะ	64,364	57,592
<b>รวม</b>	<b>181,077</b>	<b>188,770</b>

ที่มา : กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน

**4.4.3 กำลังแรงงานในภาคเกษตรโดยเฉพาะเกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการประกอบอาชีพ** การส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษาในจังหวัดที่มีหลักสูตรการเรียนการสอนด้านการเกษตรจำนวน 77 แห่งทั่วประเทศ จัดฝึกอบรมให้ความรู้กับเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อสร้างโอกาสการเข้าถึงอาชีพ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและสร้างมูลค่าภาคการเกษตรด้วยการพัฒนาพื้นที่แปลงเกษตร การปรับปรุงและใช้ประโยชน์จากดิน โดยมีเกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับการพัฒนาแล้วจำนวน 28,129 ราย นอกจากนี้ เกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและยุวเกษตรกร ได้รับการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาศักยภาพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มประกอบอาชีพ อาทิ การฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตร ปฏิรูปที่ดิน การเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งสิ้น 21,960 คน

**4.4.4 ระบบรับรองมาตรฐานเพื่อเพิ่มคุณภาพกำลังแรงงาน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันมีความก้าวหน้า** โดยเฉพาะการพัฒนากรอบคุณวุฒิแห่งชาติเพื่อเป็นกลไกสร้างความเชื่อมโยงระหว่างระดับคุณวุฒิการศึกษากับระดับสมรรถนะในการทำงาน ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2556 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำหลักการ ยุทธศาสตร์ และมาตรการต่างๆ ไปดำเนินการ ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานและสร้างมาตรฐานคุณวุฒิให้สามารถเทียบเคียงกับนานาชาติ นำไปสู่การสร้างเชื่อมโยงระหว่างกรอบคุณวุฒิแห่งชาติของไทยกับนานาชาติ เพื่อรองรับกับการเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี ปัจจุบันการพัฒนาระบบรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติมีการดำเนินการแล้วใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ กลุ่มอุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องปรับอากาศและเครื่องทำความเย็น เป็นการยกระดับคุณภาพมาตรฐานฝีมือแรงงานไทยให้มีสมรรถนะสูงขึ้นสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มผลิตภาพของแรงงานไทย เพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจและความได้เปรียบในการแข่งขันระดับประเทศ

**4.4.5 แรงงานข้ามชาติเข้าสู่ระบบการจ้างงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้น** จากการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติอย่างเป็นระบบ อาทิ การพิจารณาคำขออนุญาตทำงาน การจัดทำทะเบียนคนต่างด้าว การลดค่าใช้จ่ายในการตรวจลงตรา การพิสูจน์สัญชาติ และการแก้ไขปัญหาการหลบหนีเข้าเมือง ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติเข้าสู่กระบวนการจ้างงานถูกกฎหมายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 38.67 ในปี 2555 นอกจากนี้ การดำเนินนโยบายด้านการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงาน ส่งผลให้แรงงานข้ามชาติที่ได้รับอนุญาตทำงาน รวมทั้งผู้ติดตามที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย และสามารถเข้าถึงหลักประกันทางสังคม ทั้งในด้านการประกันสุขภาพ การประกันภัยเพื่อคุ้มครองในกรณีประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้กับบุตรของแรงงานข้าม

เพื่อให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงตามสิทธิ รวมทั้งการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิด้านสวัสดิการตามกฎหมายและการดูแลสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

#### 4.5 ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพิ่มขึ้น แต่ยังขาดหลักประกันที่มั่นคงในการดำรงชีวิตยามชราภาพ

4.5.1 ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น ทั้งที่เป็นการทำงานในระบบและนอกระบบ จากการส่งเสริมด้านการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพและการส่งเสริมการทำงานที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีงานทำเพิ่มสูงขึ้น จาก 3.2 ล้านคน หรือร้อยละ 38.6 ของผู้สูงอายุทั้งหมดในปี 2554 เป็น 3.4 ล้านคนหรือร้อยละ 39.4 ของผู้สูงอายุทั้งหมดในปี 2555 สะท้อนถึงความสำคัญของแรงงานสูงอายุที่มีส่วนในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุยังคงเป็นแรงงานนอกระบบมากถึงร้อยละ 90 ส่วนใหญ่ทำงานในภาคการเกษตรและไม่มีหลักประกันที่มั่นคงในการดำรงชีวิตยามชราภาพ อีกทั้งได้รับค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนเพียง 5,849 บาท ซึ่งแตกต่างจากผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานในระบบที่ได้รับค่าจ้างเฉลี่ย 16,908 บาทต่อเดือน สำหรับการจัดสวัสดิการในรูปของการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแบบขั้นบันได ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการและการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากจนและด้อยโอกาส ในปี 2555 ผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพมีจำนวน 6.79 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 74.5 ของผู้สูงอายุทั้งหมดที่มี 9.12 ล้านคน

4.5.2 ทุกภาคส่วนของสังคมให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุ หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทยในทุกช่วงวัยเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ โดยดำเนินโครงการต่างๆ อาทิ การส่งเสริมการออมสำหรับประชากรทุกช่วงวัยทั้งที่เป็นแรงงานในระบบและแรงงานนอกระบบอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมการทำงานที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ ตลอดจนการพัฒนาาระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุทั้งด้านสุขภาพและสวัสดิการสังคมให้มีประสิทธิภาพและครอบคลุมอย่างทั่วถึง เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การจัดให้มีระบบการดูแลสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การสร้างระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชนโดยผ่านกลไกอาสาสมัคร การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง รวมถึงการจัดให้มีที่พักอาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมคุณค่าของผู้สูงอายุ โดยการสนับสนุนให้มีสถานที่ในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุได้แลกเปลี่ยน ถ่ายทอดองค์ความรู้และทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคน 3 วัย การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชมรมผู้สูงอายุ ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ชุมชนและประเทศ ในรูปแบบของอาสาสมัคร ภายใต้โครงการต่างๆ อาทิ วุฒิสภาคารมคารมคารมมอง โครงการคลังปัญญาผู้สูงอายุ คุรุภูมิปัญญาไท ฯลฯ การดำเนินงานเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่องเพื่อการประกอบอาชีพ การออมและสุขภาพอนามัย และการตระหนักในคุณค่าของผู้สูงอายุ จะส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองและพึ่งพาอาศัยกันเองได้มากขึ้น และพร้อมสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

4.6 การพัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทยและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและกิจกรรมหลากหลาย อาทิ ค่ายเยาวชนคนรุ่นใหม่ ใจคุณธรรม มีผู้เข้าร่วมโครงการกว่า 5,000 คน การสนับสนุนการฝึกอบรมและจัดการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ

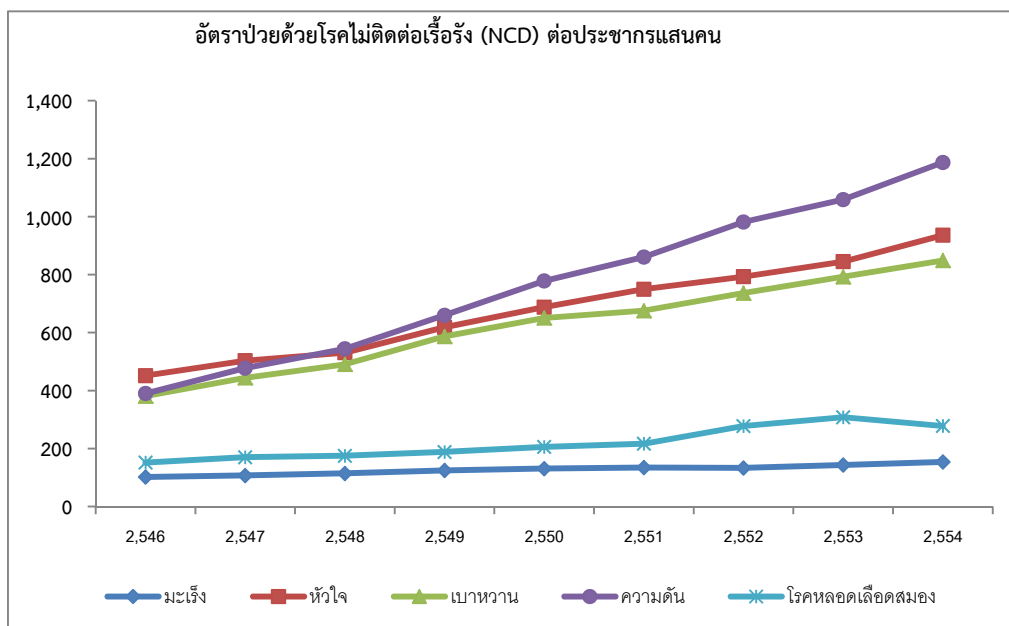


ให้แก่ประชาชน การสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศในอาเซียน ผ่านศูนย์ภาษาอาเซียน และสื่อต่าง ๆ

#### 4.7 การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และการสร้างเสริมสุขภาพะยังเกิดประสิทธิผลน้อยต่อการลดการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง

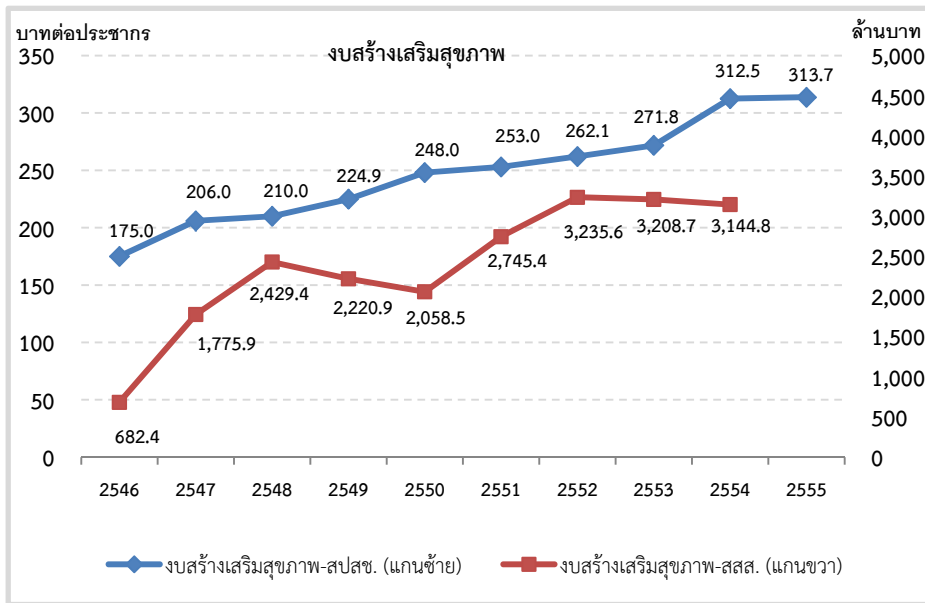
4.7.1 การเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่างบประมาณในการดำเนินงานเรื่องสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคจะเพิ่มขึ้น แม้ว่าการดำเนินงานด้านสาธารณสุขในปัจจุบันจะสามารถลดโรคที่เกิดจากโรคติดต่อได้มากขึ้น และมุ่งเน้นการสร้างเสริมสุขภาพเพื่อลดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง แต่ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 พบว่า อัตราป่วยต่อประชากรแสนคนด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยงบประมาณด้านบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคได้เพิ่มขึ้นทั้งภายใต้งบประมาณเหมาจ่ายรายหัวของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่มีงบสร้างเสริมสุขภาพเฉลี่ยช่วงปี 2550 – 2554 เท่ากับ 269.48 บาท/ประชากร หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยกว่าร้อยละ 6.07 และมีงบสร้างเสริมสุขภาพที่เป็นงบค่าใช้จ่ายเงินอุดหนุนโครงการของ สสส. เฉลี่ยประมาณ 2,878.06 ล้านบาท ในช่วงเวลาเดียวกัน

แผนภูมิที่ 1 อัตราป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่อประชากรแสนคน



ที่มา : สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2556 และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2556

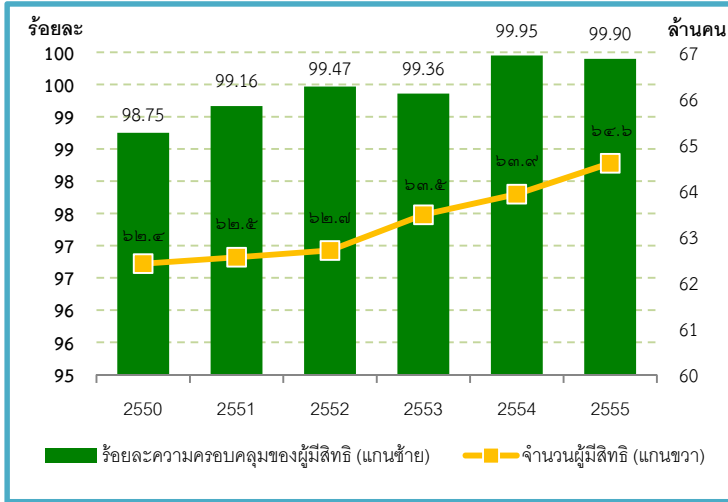
### แผนภูมิที่ 2 งบสร้างเสริมสุขภาพ



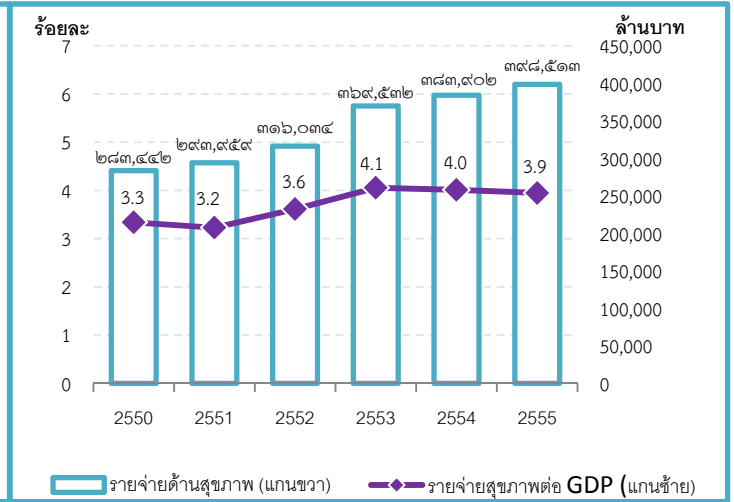
ที่มา: รายงานภาวะสังคมไตรมาสหนึ่ง ปี 2556 สศช. และกรมควบคุมโรค, กระทรวงสาธารณสุข

**4.7.2 คนไทยมีหลักประกันสุขภาพที่ทั่วถึง แต่ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง** กระทบต่อความยั่งยืนทางการเงินการคลังของระบบประกันสุขภาพภาครัฐ จากการพัฒนาระบบประกันสุขภาพภาครัฐมาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คนไทยเกือบทั้งประเทศได้รับความคุ้มครองทางด้านสุขภาพภายใต้ระบบประกันสังคมระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจและระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า โดยเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 10 ในปี 2554 มีประชาชนที่เป็นผู้มีสิทธิหลักประกันสุขภาพทั้งสิ้นกว่า 63.92 ล้านคน หรือร้อยละ 99.95 ของประชากรทั้งหมด และได้เพิ่มขึ้นเป็น 64.59 ล้านคน หรือร้อยละ 99.90 ของประชากรทั้งหมด ในปี 2555 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนา ฉบับที่ 11 อย่างไรก็ตาม การขยายความครอบคลุมสิทธิประโยชน์ด้านการรักษายาบาลของระบบหลักประกันสุขภาพต่างๆ ส่งผลให้แนวโน้มค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 283,442 ล้านบาท ในปี 2550 เป็น 398,513 ล้านบาท ในปี 2555 หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 7.17 อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินการคลังของระบบหลักประกันสุขภาพในอนาคต

แผนภูมิที่ 3 ประชาชนไทยที่มีหลักประกันสุขภาพ ปี 2550 - 2555



แผนภูมิที่ 4 รายจ่ายด้านสุขภาพ ปี 2550 - 2555



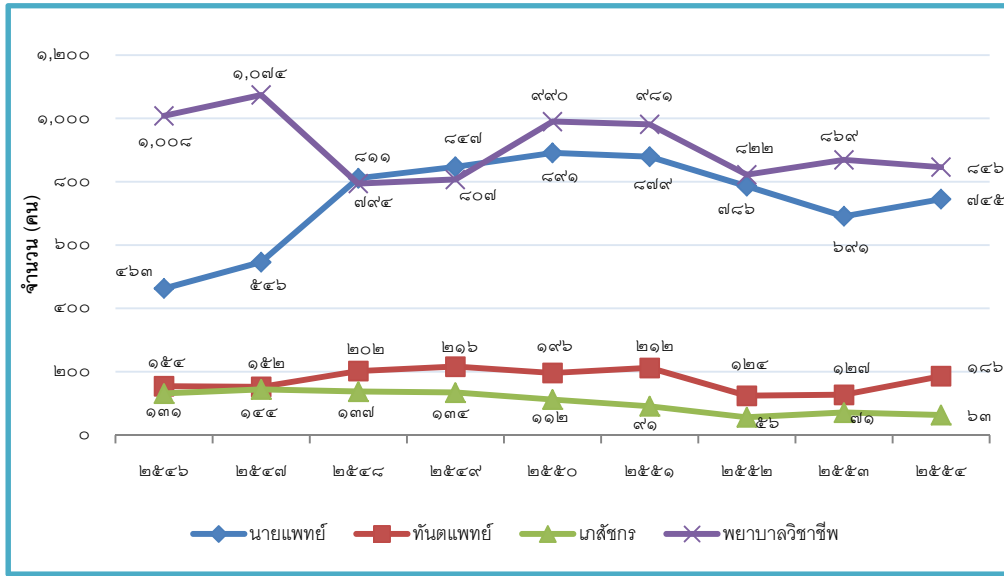
ที่มา: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

ที่มา: โครงการศึกษาวิจัยการลงทุนด้านสังคมภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการปรับตัวสู่สังคม-เศรษฐกิจฐานความรู้ ศศช., 2556

### 4.7.3 การขาดแคลนบุคลากรและความเหลื่อมล้ำของการกระจายบุคลากรทั้งระหว่าง

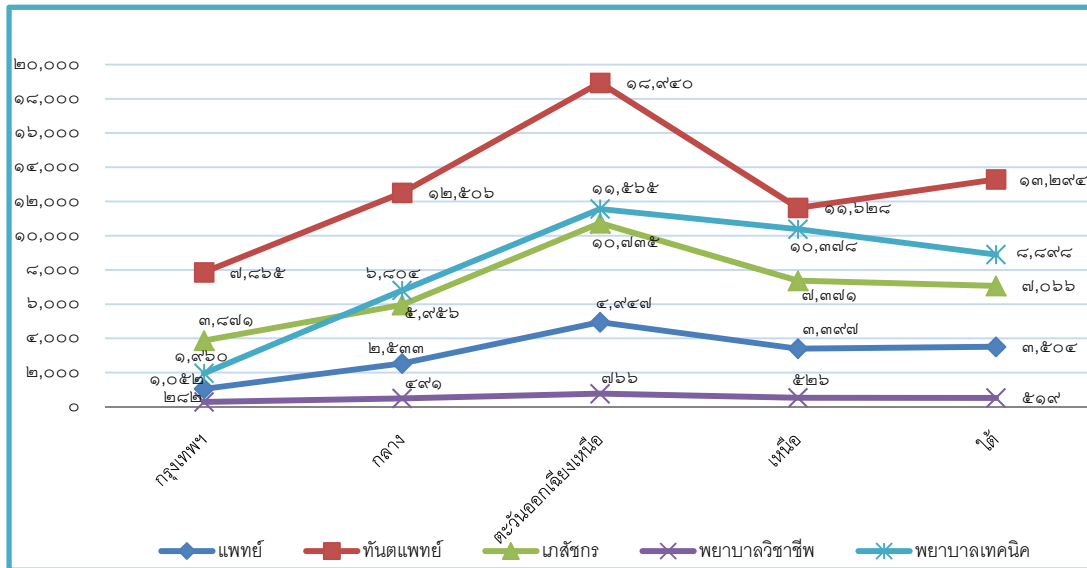
วิชาชีพและระหว่างพื้นที่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญของระบบบริการสุขภาพความเหลื่อมล้ำในการกระจายบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขระหว่างภูมิภาคยังคงเป็นปัญหาสำคัญด้านความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการด้านสาธารณสุขระหว่างพื้นที่เมืองและชนบท บุคลากรส่วนใหญ่กระจุกอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่โดยปี 2553 กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนของแพทย์ 1 คนต่อประชากร 1,052 คน ขณะที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสัดส่วนแพทย์ 1 คน ต่อประชากรเป็นจำนวนสูงถึง 4,947 คนขณะที่อัตราการไหลออกของบุคลากรภาครัฐสู่ภาคเอกชน โดยเฉพาะสายวิชาชีพแพทย์และพยาบาลยังมีอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราการออกของแพทย์ตั้งแต่ปี 2546-2554 เฉลี่ยปีละ 645 พยาบาลเฉลี่ยปีละ 461 คน อีกทั้ง ข้อจำกัดจากการไม่ได้รับจัดสรรอัตราตำแหน่งข้าราชการจากนโยบายควบคุมกำลังคนภาครัฐ ส่งผลให้โรงพยาบาลส่วนใหญ่ต้องจ้างงานในรูปแบบลูกจ้างชั่วคราวด้วยเงินบำรุงของตนเอง ซึ่งมีสวัสดิการและความมั่นคงน้อยกว่าข้าราชการเป็นสาเหตุสำคัญหนึ่งที่ทำให้ภาครัฐไม่สามารถรักษาคนไว้ในระบบได้ โดยพยาบาลวิชาชีพมีสัดส่วนการจ้างงานแบบลูกจ้างชั่วคราวกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนลูกจ้างชั่วคราวทั้งหมด ทั้งนี้ ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้พยายามปรับรูปแบบการบริหารจัดการควบคุมเพดานงบประมาณค่าแรงและปรับรูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนตามผลปฏิบัติการ (Pay for Performance: P4P) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานพยาบาล

แผนภูมิที่ 5 การสูญเสียบุคลากรสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2546-2554



ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

แผนภูมิที่ 6 สัดส่วนบุคลากรต่อประชากร ปี พ.ศ. 2553



ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

4.8 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสร้างโอกาสทางการศึกษาและจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทำให้คนไทยมีแนวโน้มได้รับการศึกษามากขึ้น แต่ยังไม่สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ครบทุกคนและมีการออกกลางคัน ในปีการศึกษา 2554 พบว่า ประชากรวัยเรียนของเด็กและเยาวชนกลุ่มอายุ 3-17 ปี ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร้อยละ 86.8 เพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา 2553 ร้อยละ 0.3 และการออกกลางคันพิจารณาจากอัตราการคงอยู่ของผู้เรียน ปีการศึกษา 2554 พบว่า ผู้เรียนระดับการศึกษาภาคบังคับยังคงเรียนอยู่เฉลี่ยร้อยละ 98.0 น้อยกว่าในปี 2553 โดยยังคงเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เฉลี่ยร้อยละ 99.0 และ 95.6 ตามลำดับ ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบในปี 2554 มีนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษานอกระบบ จำนวน 1,505,278 คน เพิ่มขึ้นเป็น 1,808,384 คน ในปี 2555 และมีผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษานอกระบบ จำนวน 1,963,626 คนนอกจากนี้ ยังสามารถจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการได้เข้าเรียนในปี 2554 ประมาณ 6 แสนคน

ตารางที่ 7 อัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร ปีการศึกษา 2551 – 2554 จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	อายุ	2551	2552	2553	2554
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	3-17	86.1	85.3	86.3	86.8
การศึกษาภาคบังคับ	6-14	92.8	90.5	89.7	87.8
- ระดับก่อนประถมศึกษา	3-5	91.9	94.4	98.1	104.3
- ระดับประถมศึกษา	6-11	93.8	89.2	86.8	85.7
- ระดับมัธยมศึกษา	12-17	76.1	77.4	80.4	80.0
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	12-14	91.0	92.8	95.7	92.1
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	15-17	61.9	62.9	66.3	68.7
- ประเภทสามัญ		37.9	39.2	42.0	44.4
- ประเภทอาชีวศึกษา		24.0	23.7	24.2	24.3
การศึกษาระดับอุดมศึกษา	18-21	34.5	34.7	36.5	38.3
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	18-19	17.7	17.9		
- ปริญญาตรี	18-22	25.6	25.7		

ที่มา : สถิติการศึกษาของประเทศไทย ปีการศึกษา 2551-2554 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ตารางที่ 8 อัตราการคงอยู่เฉลี่ย (ร้อยละ) ของผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษา

อัตราการคงอยู่เฉลี่ย	2550	2551	2552	2553	2554
ภาคบังคับ 9 ปี	98.54	97.90	96.90	99.00	98.03
ระดับประถมศึกษา	99.18	98.86	97.79	99.62	98.99
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	97.47	95.91	94.86	97.68	95.57

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ผ่านมา มีการส่งเสริมการศึกษาทางเลือกโดยการเทียบระดับและเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น การจัดทำโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต และกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต จัดตั้งกองทุนตั้งตัวได้ ขยายแหล่งเรียนรู้ในชุมชนทั้งห้องสมุดประชาชน ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอาชีพชุมชน ICT ชุมชน และพัฒนาศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ สะท้อนให้เห็นความก้าวหน้าในการสร้างโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวางในหลากหลายรูปแบบแต่ยังไม่ได้ติดตามประเมินผลในการนำไปปรับปรุงการดำเนินงานที่เป็นระบบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าประชาชนทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมด้านการศึกษา และเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ทั่วถึง

นอกจากนี้ การสนับสนุนให้คนไทยทุกคนใฝ่รู้ ใฝ่เรียนด้วยการส่งเสริมการอ่านหนังสือ การพัฒนาห้องสมุด 3 ดีในสถานศึกษา จัดทำโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ และทำ Facebook fan page ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จากการอ่านหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์ และการค้นคว้าข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ก็ยังประสบปัญหาคนไทยอ่านหนังสือน้อย จากข้อมูลการสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2554 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า คนไทยอายุ 6 ปี ขึ้นไป ใช้เวลาการอ่านต่อวันเพียง 35 นาที โดยผู้ที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ใช้เวลาการอ่านสูงสุด 46 นาทีต่อวัน ภาคเหนือใช้เวลาต่ำสุด 31 นาทีต่อวัน

ตารางที่ 9 เวลาเฉลี่ยที่คนไทยอายุ 6 ปี ขึ้นไป ใช้ในการอ่านหนังสือต่อวันจำแนกตามกลุ่มอายุ/ภาค

	เวลาเฉลี่ยต่อวัน (นาที)	
	ปี 2551	ปี 2554
คนไทยอายุ 6 ปี ขึ้นไป	39	35
ทั่วประเทศ	-	35
กรุงเทพมหานคร	-	46
กลาง	-	32
เหนือ	-	31
ตะวันออกเฉียงเหนือ	-	33
ใต้	-	37

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ การสำรวจการอ่านหนังสือของประชากร ปี 2554

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้วยการนำเทคโนโลยีและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการศึกษา ส่งผลให้เยาวชน และประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูล และมีองค์ความรู้เพิ่มขึ้น พบว่า ในปี 2554 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีการใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 23.7 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 26.5 ในปี 2555 โดยกรุงเทพมหานครมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาเป็นภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 27.5 25.5 25.0 และ 21.5 ตามลำดับ นอกจากนี้ ในปี 2554 และปี 2555 สถาบัน IMD ได้จัดอันดับประเทศไทยด้านทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในอันดับที่ 53 และ 57 จากทั้งหมด 59 ประเทศ

ตารางที่ 10 อันดับของประเทศและค่าตัวชี้วัดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Skills) ของประเทศไทย ปี 2551-2555 โดย International Institute for Management Development (IMD)

ตัวชี้วัดสมรรถนะ	อันดับของประเทศ และค่าตัวชี้วัดสมรรถนะ				
	2551	2552	2553	2554	2555
ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	49	45	52	53	57
Information Technology Skills	(6.10)	(6.36)	(6.14)	(6.41)	(5.84)

ที่มา : IMDWORLD COMPETITIVENESS YEARBOOK 2008, 2009, 2010, 2011, 2012

#### 4.9 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมมีความก้าวหน้ามากขึ้น

##### 4.9.1 การสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันครอบครัวมีกลไกดำเนินการที่ชัดเจนและเชื่อมโยงหลายระดับ

1) กลไกสนับสนุนสถาบันครอบครัวมีการเชื่อมโยงตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับพื้นที่ นับจากช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เป็นต้นมาการพัฒนาสถาบันครอบครัวเริ่มมีกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงานจากหลายภาคส่วนที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับพื้นที่ โดยมีกลไกระดับชาติทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติ ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายและยุทธศาสตร์ครอบครัวแห่งชาติ (กยค.) เพื่อส่งต่อให้คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัว (กสค.) ดำเนินการโดยใช้กลไกเวทีสมัชชาครอบครัวระดับจังหวัดและสมัชชาครอบครัวระดับชาติเป็นช่องทางสื่อสารเชิงนโยบายระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐที่รับผิดชอบงานด้านครอบครัว สำหรับกลไกระดับปฏิบัติ มีสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว (สค.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่เลขานุการของคณะกรรมการทั้งสองชุด ส่งผ่านนโยบายและยุทธศาสตร์ไปยังหน่วยงานในระดับจังหวัด ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) และในระดับพื้นที่ตำบล ได้แก่ ศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชน (ศพค.) จำนวน 6,795 แห่งซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมให้ครอบครัวสร้างเครือข่ายเอื้อเพื่อ เกื้อกูลกัน และมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน

ปัจจุบันสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ร่วมกับสมาคมครอบครัวศึกษาแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งกลไกใหม่ในการสนับสนุนการทำงานของ ศพค. จำนวน 20 จังหวัด เพื่อพัฒนาทีมพี่เลี้ยงหรือ Nodes ในระดับจังหวัดถือเป็นกลไกสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว และกำลังผลักดันให้มีนักพัฒนาครอบครัวเกิดขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งกลไกใหม่ในระดับจังหวัดเพิ่มขึ้นอีก ที่สำคัญ ได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาครอบครัวจังหวัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการดำเนินงานและประสานงานด้านครอบครัวในระดับจังหวัด และนักจัดการรายกรณี [Case Manager (CM)] หรือผู้จัดบริการทางทางสังคมในระดับตำบลทำหน้าที่ในการจัดหาบริการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็กและครอบครัว ตลอดจนมีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ขึ้น เพื่อป้องกันและขจัดความรุนแรงในครอบครัว โดยมุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิของเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว จากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว รักษาความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว และให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดได้กลับตัว และยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ

2) **ครอบครัวเข้มแข็งมากขึ้นเพราะมีปัจจัยด้านสัมพันธภาพในครอบครัวเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญ** สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา สะท้อนได้จากผลการสำรวจความเข้มแข็งของครอบครัวตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง<sup>7</sup> บ่งชี้ว่า ค่าความเข้มแข็งของครอบครัวในภาพรวมเพิ่มขึ้นจากปี 2554 อยู่ที่ร้อยละ 81.62 เป็นร้อยละ 82.56 ในปี 2555 ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันนี้มี 2 มิติที่สูงเกินค่ามาตรฐาน ได้แก่ มิติด้านทุนสังคมมีค่าสูงถึงร้อยละ 90.71 และ 90.77 ตามลำดับ จากค่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ร้อยละ 86.70 และมิติด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบากมีค่าสูงร้อยละ 75.05 และร้อยละ 75.64 ตามลำดับ โดยสูงกว่าค่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ร้อยละ 67.20 ผลการสำรวจดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า ทุนทางสังคม ซึ่งเป็นระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล กลุ่ม ชุมชน และเครือข่ายทางสังคม อันเป็นจุดแข็งของสังคมไทยมาช้านาน ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการเสริมสร้างครอบครัวให้เข้มแข็งขึ้น ซึ่งนอกจากจะช่วยให้คนในครอบครัวสามารถหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและปรับตัวได้ในภาวะยากลำบากได้แล้ว ยังมีส่วนเข้าไปช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชนในด้านต่างๆ เช่น การมีบทบาทเบื้องต้นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม การร่วมทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมและสาธารณประโยชน์ในชุมชน เป็นต้น

3) **การขยายผลและพัฒนาศักยภาพของคนสามวัยเพื่อความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน** ดำเนินการภายใต้โครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ในพื้นที่โครงการในพระองค์ 904 มีการจัดกิจกรรมโครงการภายใต้ 5 แนวคิดพระราชทาน คือ เตรียมพร้อมก่อนครองคู่ เรียนรู้ร่วมกันแต่ในครรภ์ คิดสร้างสรรค์แต่เยาว์วัย ครอบครัวเสริมกายใจ ผู้สูงวัยสานใยรัก ในพื้นที่ 70 แห่ง ใน 67 จังหวัด<sup>8</sup>

4.9.2 **ชุมชนท้องถิ่นได้รับการสนับสนุนให้มีความพร้อมต่อการพัฒนาไปสู่ความเข้มแข็ง** โดยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เริ่มเห็นการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นในทิศทางที่มุ่งไปสู่ความเข้มแข็งและการพึ่งตนเองมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1) **ชุมชนได้รับการพัฒนาการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิกันให้คนในชุมชน** โดยภาครัฐได้กระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในชุมชนหลากหลายช่องทาง ที่สำคัญ ได้แก่ **การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง โดยเริ่มมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในระดับอำเภอภายใต้โครงการศูนย์เรียนรู้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริระดับอำเภอตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันมีศูนย์เรียนรู้ฯ ระดับอำเภอ จำนวน 878 แห่งทั่วประเทศ แบ่งเป็นศูนย์เรียนรู้ฯ ระดับอำเภอ จำนวน 794 แห่ง และศูนย์เรียนรู้ฯ ระดับอำเภอต้นแบบเฉลิมพระเกียรติ จำนวน 84 แห่ง<sup>9</sup> รวมทั้งมีการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ จนถึงเดือนกันยายน 2555 จำนวน 3,671 หมู่บ้าน<sup>10</sup> นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้ง**ศูนย์เรียนรู้ชุมชน** เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับคนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่างๆ ในปี 2551-2554 ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ชุมชน จำนวน 76 จังหวัด 904 ศูนย์ และในปี 2555 ได้ยกระดับการพัฒนามาเป็นศูนย์เรียนรู้ชุมชนที่มีศักยภาพเป็นตัวอย่างระดับจังหวัด

<sup>7</sup> จัดทำโดยสำนักกิจการสตรีและครอบครัว, กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

<sup>8</sup> รายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ, รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ปีที่หนึ่ง (วันที่ 23 สิงหาคม 2554 ถึงวันที่ 23 สิงหาคม 2555)

<sup>9</sup> กรมการปกครอง, กระทรวงมหาดไทย

<sup>10</sup> กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย



(สมบูรณ์แบบ) แล้วจำนวน 76 แห่ง<sup>11</sup> ตลอดจนมีการประยุกต์ใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เข้ากับวิถีชุมชน ผ่าน**ศูนย์การเรียนรู้ไอซีทีชุมชน** ซึ่งเป็นการพัฒนาระบบสารสนเทศชุมชน ที่สามารถจัดเก็บ แสดง และวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนในลักษณะต่างๆ รวมถึงข้อมูลชุมชนบนแผนที่ พร้อมรวบรวมสารสนเทศที่จำเป็นให้แก่ชุมชนในหมวดหมู่ที่ง่ายต่อการค้นหาทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและเป็นช่องทางทางการเรียนรู้ของชุมชนได้อย่างสะดวกรวดเร็วขึ้น ในปี 2555 มี 1,881 ศูนย์ และผู้ใช้บริการ/ฝึกอบรม 36.26 ล้านคน เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยจากปี 2554 ซึ่งมี 1,879 ศูนย์ และมีผู้ใช้บริการ/ฝึกอบรม 19.76 คน<sup>12</sup>

2) **การบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน**ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารจัดการเชิงพื้นที่แบบบูรณาการที่มีกฎหมายรองรับชัดเจน ภายใต้บทบัญญัติของ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 โดยกฎหมายฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเป็นตัวแทนของชุมชนและเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในรูปแบบของ **“สภาองค์กรชุมชน”** เพื่อทำหน้าที่ประสานทิศทางการพัฒนา การบริหารจัดการงบประมาณ รวมทั้งการประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและจังหวัดจนถึงในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 มีการจัดตั้ง**สภาองค์กรชุมชนตำบล**แล้ว จำนวน 3,810 สภา<sup>13</sup> รวมทั้งได้มีการจัดตั้ง**สภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัด**เกิดขึ้นทุกจังหวัดแล้ว โดยที่แต่ละจังหวัดมีผู้แทนจากสภาองค์กรชุมชนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในระดับจังหวัด ด้วยรูปแบบและการจัดกลไกการบริหารจัดการดังกล่าว ทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบลสามารถเชื่อมต่อกับแผนพัฒนาจังหวัดในเชิงประเด็นการพัฒนาของชุมชนบางประเด็น เช่น การจัดสวัสดิการชุมชน และการบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น ส่งผลให้หลายหน่วยงานในระดับจังหวัด ทั้งส่วนราชการต่างๆ ของจังหวัดและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนชุมชนและช่วยเสริมสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้ง**สภาพัฒนาการเมือง** ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกระบวนการมีส่วนร่วมจากระดับฐานรากสู่ระดับชาติ โดยมีตัวแทนของสภาองค์กรชุมชนในระดับจังหวัดเข้าร่วมทำงานในองค์กรดังกล่าวจึงนับว่าจะเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของประเทศ อันเกิดจากตัวแทนของภาคประชาชนในระดับฐานรากได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพื่อทำหน้าที่พัฒนาคนในด้านศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม สำนึกความเป็นพลเมือง สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ความเข้มแข็งทางด้านการเมือง รวมทั้งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสมานฉันท์ ซึ่งการขับเคลื่อนการพัฒนาของสภาพัฒนาการเมืองในปัจจุบัน ได้ให้ความสำคัญกับการผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักรู้ถึงสิทธิของชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน โดยร่วมมือกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (กศน.) ดำเนินการภายใต้โครงการเรียนรู้สิทธิชุมชนสู่ความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 66 และ 67 ที่มุ่งให้ชุมชนมีสิทธิในเรื่องต่างๆ เช่น การอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมอันดีงามจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น โดยใช้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง กล่าวคือ ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมศึกษาปัญหาในชุมชน จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยชุมชน หรือนำเสนอปัญหาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง หรืออาจเสนอต่อหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

<sup>11</sup> สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน, กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย

<sup>12</sup> กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

<sup>13</sup> สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(องค์การมหาชน), ข้อมูล ณ วันที่ 5 กรกฎาคม 2556

3) **ชุมชนท้องถิ่นมีทิศทางการเคลื่อนตัวที่มุ่งไปสู่การจัดการตนเองและการพึ่งตนเองอย่างชัดเจนขึ้น** ในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 ชุมชนท้องถิ่นได้มีการคิดค้นนวัตกรรมทางสังคมที่ถือเป็นรูปแบบของการจัดการแนวใหม่ ก็คือ **จังหวัดจัดการตนเอง** โดยมีความสำคัญในแง่ของการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของสังคมที่สั่งสมมายาวนานและลดทอนอำนาจของระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งแต่เดิมได้รวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลาง มาให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถบริหารจัดการด้วยตนเองได้ โดยเริ่มขับเคลื่อนมาตั้งแต่ปี 2551 ปัจจุบันมีกฎหมายรับรองสิทธิของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการตนเอง ที่สำคัญคือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งมีหลายมาตราได้ยืนยันและรับรองสิทธิไว้ ได้แก่ มาตรา 66 มาตรา 78 (3) มาตรา 87 มาตรา 281 และมาตรา 287 พระราชบัญญัติสภาพองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติสภาพพัฒนาการเมือง พ.ศ. 2551 รวมทั้งมีหน่วยงานให้การสนับสนุน คือ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานปฏิรูปเพื่อสังคมไทยที่เป็นธรรม (สปร.) ปัจจุบันมีการขับเคลื่อนจังหวัดจัดการตนเองนำร่องไปแล้ว 41 จังหวัด และในกรุงเทพมหานครได้มีการขับเคลื่อนเขตนำร่อง 16 เขต

จากผลสำเร็จของการพัฒนาดังกล่าว จึงเห็นพัฒนาการของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นสูงขึ้นอีกระดับหนึ่ง โดยสมาชิกปฏิรูปประเทศไทยระดับชาติ พยายามผลักดันให้เกิด **“ธรรมนูญเพื่อการจัดการตนเอง”** โดยนำเอาหลักการตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาประยุกต์เป็นรูปแบบในการปฏิบัติ ภายใต้หลักการสำคัญคือ ทุกคนในชุมชนท้องถิ่น ต้องช่วยกันคิด ช่วยกันกำหนด และร่วมกันบังคับใช้เพื่อกำหนดอนาคตของชุมชนท้องถิ่นเอง ซึ่งในร่างมติคาดหวังว่า ธรรมนูญดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือนำไปสู่การจัดการตนเองทั้งในระดับพื้นที่ตำบล จังหวัด ที่สอดคล้องกับบริบทภูมิวิเวศน์และประวัติศาสตร์ของตนเอง<sup>14</sup>

4.9.3 **องค์กรธุรกิจเอกชนที่ดำเนินกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมเริ่มทำงานเชื่อมโยงกับภาครัฐมากขึ้น** แต่ยังมีข้อจำกัดด้านกลไกการสนับสนุนในระดับนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่อง การดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility – CSR) ในประเทศไทยมีความก้าวหน้ามาเป็นลำดับตลอดช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา หลักการและแนวทางปฏิบัติของ CSR ที่มีอยู่ในปัจจุบันล้วนมีเป้าหมายสูงสุดที่การพัฒนาที่ยั่งยืน และองค์กรส่วนใหญ่มีก้าไปปฏิบัติมากขึ้นเป็นลำดับ ได้แก่ มาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000 Social Responsibility) ขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO)<sup>15</sup> นอกจากนี้ ยังมีแนวทางการปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) ซึ่งมีหลายหลักการที่ยึดเป็นแนวทางการปฏิบัติ อาทิ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีหรือบรรษัทภิบาล (Corporate Governance) หลักการของ OECD Principles of Corporate Governance 2004 และหลักการของธนาคารโลกในโครงการ Corporate Governance – Reports on the Observance of Standards and Codes (CG-ROSC) มีผลการพัฒนาที่สำคัญ ดังนี้

<sup>14</sup> เอกสารหลักและร่างมติ สมาชิกปฏิรูประดับชาติ ครั้งที่ 3 พ.ศ.2556

<sup>15</sup> มาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (ISO 26000 Social Responsibility) ขององค์การระหว่างประเทศว่าด้วยการมาตรฐาน (International Organization for Standardization: ISO) ประกอบด้วย มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มอก. 26000-2553 ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4272 (พ.ศ.2553) ซึ่งอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) กระทรวงอุตสาหกรรม และมาตรฐานว่าด้วยการแสดงความรับผิดชอบต่อโรงงานอุตสาหกรรมต่อสังคม ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยเป็นมาตรฐานของการบริหารงานอย่างมีกลยุทธ์ ๗ ด้าน ได้แก่ ธรรมภิบาลองค์กร สิทธิมนุษยชน การปฏิบัติด้านแรงงาน สิ่งแวดล้อม การปฏิบัติที่เป็นธรรม ประเด็นด้านผู้บริโภค การมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชน

1) การขับเคลื่อน CSR ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเริ่มเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐ ปัจจุบัน การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติได้ขยายวงกว้างในทุกภาคส่วนและทุกสาขาอาชีพ ในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับ CSR มีหลักการสำคัญ ได้แก่ การดำเนินการบนหลักพอประมาณที่ธุรกิจต้องไม่เบียดเบียนตนเอง และขณะเดียวกันก็ต้องไม่เบียดเบียนสังคม ปัจจุบันการขับเคลื่อน CSR ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้การกำกับดูแลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) มี CSR Club สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน โดยพยายามส่งเสริมให้เครือข่ายที่มีอยู่จำนวน 457 บริษัท ดำเนินกิจการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปัจจุบันเริ่มมีรูปธรรมของการดำเนินงานบ้างแล้ว จากกรณีตัวอย่างการดำเนินงานของบริษัท CSR ที่เป็นต้นแบบ เช่น บริษัท เอเชีย พีริซัน จำกัด (มหาชน) ผู้ผลิตและจำหน่ายชิ้นส่วนยานยนต์ ได้สนับสนุนให้พนักงานประพฤติตนเป็นคนดีโดยจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมชีวิตคู่ขนาน ให้พนักงานฝึกใช้ชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง บริษัท สมบูรณ์ แอ็ดวานซ์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) ผู้ผลิตชิ้นส่วนสำหรับอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้น้อมนำหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นคนเก่งและคนดีตามแนวทาง 7 ข้อ คือ การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทำตามลำดับขั้น การมีส่วนร่วมมีความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน เศรษฐกิจพอเพียง ทำงานอย่างมีความสุข และมีความเพียร<sup>16</sup> เป็นต้น

นอกจากนี้ องค์กร CSR ของภาคธุรกิจเอกชนยังเริ่มมีการเชื่อมโยงกับภาครัฐ โดย 7 องค์กรผู้นำที่เป็นสมาชิกสมาคมบริษัทจดทะเบียนไทยได้ร่วมลงนามในความร่วมมือ 7 องค์กรผู้นำขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงภาคธุรกิจเอกชน<sup>17</sup> ระหว่างมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาประเทศตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (มนพ.) และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2556 โดยคาดว่าในปีแรกจะสามารถเพิ่มจำนวนองค์กรธุรกิจที่มีการดำเนินงานและการบริหารงานโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่น้อยกว่า 35 แห่ง ซึ่งธุรกิจเหล่านี้จะเป็นต้นแบบขยายผลสู่ธุรกิจอื่นๆ ในระยะต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือดังกล่าวมีระยะเวลา 3 ปี<sup>18</sup>

2) การขับเคลื่อน CSR ภายใต้มาตรฐาน ISO 26000 มีทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน แต่ยังคงขยายตัวไม่มากเท่าที่ควร การดำเนินการขับเคลื่อนโดยกลไกภาครัฐ อาทิ กรมโรงงานอุตสาหกรรม ร่วมกับสถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอได้จัดทำโครงการส่งเสริมสถานประกอบการรวมพลังสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสุขอย่างยั่งยืน (Corporate Social Responsibility, Department of Industrial Works: CSR-DIW) เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านความรับผิดชอบต่อสังคมแก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสามารถดำเนินกิจการร่วมกับชุมชนและได้รับการยอมรับจากชุมชน อย่างไรก็ตาม มีผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสมัครใจเข้าร่วมโครงการดังกล่าวไม่มากเท่าที่ควร นับตั้งแต่ปี 2551 จนถึงปัจจุบัน มีโรงงานที่ได้รับเกียรติบัตรและรางวัล CSR-DIW แล้ว 433 โรงงานทั่วประเทศ และปี 2555 ได้ริเริ่มในกลุ่ม CSR-DIW for Beginner ซึ่งมีโรงงานอุตสาหกรรมได้รับเกียรติบัตรและรางวัล รวม 403 โรงงาน<sup>19</sup>

ส่วนการกลไกของภาคธุรกิจเอกชน มีสถาบันไทยพัฒน์เป็นองค์กรหลักที่ขับเคลื่อนงานด้านการวางมาตรฐานกิจกรรมเพื่อสังคมผ่านโครงการต่างๆ เช่น CSR Day และ CSR campus

<sup>16</sup> CSR Thailand : 50 Good Practice in 2012

<sup>17</sup> ประกอบด้วย เอสซีจี บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด (มหาชน) บริษัท เบทาโกร จำกัด (มหาชน) บริษัท โตชิบา ไทยแลนด์ จำกัด และกลุ่มมิตรผล

<sup>18</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 26 มิถุนายน 2556

<sup>19</sup> สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน, กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ควบคู่กับการพัฒนางานด้าน CSR การขับเคลื่อนงาน CSR สู่อุตสาหกรรม ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เริ่มมีการขับเคลื่อนงานด้าน CSR ของอุตสาหกรรมโทรคมนาคมให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากลเป็นครั้งแรก โดยสถาบันไทยพัฒนา โครงการทำดีทุกวันจากดีแตก และหน่วยงาน Health, Safety, Security and Environment (HSSE) เป็นองค์กรหลักผลักดันร่วมกันขับเคลื่อน ISO 26000สู่ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องในภาคโทรคมนาคมปัจจุบันมี มีธุรกิจโทรคมนาคมเข้าร่วมโครงการเพื่อก้าวสู่ ISO 26000 แล้ว 10 บริษัท เช่น บริษัท อีริคสัน (ไทยแลนด์) จำกัด บริษัท บีบี เทคโนโลยี จำกัด และ บริษัท แพรกติก้า จำกัด เป็นต้น<sup>20</sup>

นอกจากการขับเคลื่อน CSR ภายใต้อุปสรรคของเศรษฐกิจพอเพียงและมาตรฐาน ISO 26000 ดังที่กล่าวมาแล้ว ยังพบว่ามีองค์กรในระดับปฏิบัติจำนวนมากที่ขับเคลื่อนการดำเนินการด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้บทบาทและภารกิจของหน่วยงานและโครงการต่างๆ รวมทั้งพบว่าการเชื่อมโยงกับหลักของศาสนาแล้ว เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) หรือ ส.ส.ท. ดำเนินโครงการ “โครงการวัดสร้างสุข” เพื่อพัฒนา รูปแบบและแนวคิด 5 ส สู่บริบทของวัดให้เป็นพื้นที่ตัวอย่างทั้งด้านกายภาพและจิตใจ เป็นต้น

**4.9.4 สถาบันศาสนามีบทบาทส่งเสริมด้านศีลธรรมและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยมากขึ้น** ในปี 2555 เป็นปีแห่งการเวียนมาบรรจบครบรอบ 2600 ปีแห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า จึงเป็นปีที่สถาบันศาสนาและภาคส่วนต่างๆจัดกิจกรรมเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาเป็นวาระพิเศษตลอดทั้งปี เช่น การจัดกิจกรรมพุทธบูชา การปฏิบัติธรรม และการจัดกิจกรรมเพื่อสังคม เพื่อเฉลิมฉลองรำลึกในโอกาสครบรอบ 2600 ปี แห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าในวันวิสาขบูชา เมื่อ 45 ปี ก่อนพุทธศักราช (พุทธปรินิพพาน) การจัดโครงการ สวดมนต์ข้ามปีทำดีถวายในหลวงต้อนรับปีใหม่ 2555 นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินการตามโครงการสำคัญๆ อย่างต่อเนื่องเช่น โครงการลานบุญลานปัญญา เพื่อเปิดพื้นที่ศาสนา เป็นพื้นที่สร้างสรรค์ในการศึกษาเรียนรู้ หลักธรรมทางศาสนา จัดทำพื้นที่ศาสนสถานให้สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมสร้างสรรค์ สนับสนุน และส่งเสริมการทำความดี (บุญ) สร้างทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีคุณธรรม และทำให้ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข โครงการศูนย์การเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมสำหรับเยาวชน มุ่งขีดความสามารถเยาวชนกลุ่มเสี่ยง โดยนำหลักธรรมในศาสนา มาแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ ภาครัฐยังได้สนับสนุน องค์การและกิจกรรมทางศาสนาอื่น เช่น จัดงานเมาลิดกลางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมกิจการฮัจญ์ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การอบรมศูนย์ศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่ชาวมุสลิมทุกกลุ่มวัย โดยสนับสนุนค่าดำเนินงานและค่าตอบแทนครูผู้สอนแก่ศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด จำนวน 787 ศูนย์ และสนับสนุนศาสนาคริสต์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และศาสนาซิกข์ โดยจัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ศาสนิกชนของแต่ละศาสนา ทั้งการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมของและความซื่อสัตย์ และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันขององค์การศาสนา เป็นต้น

#### 4.9.5 สถาบันทางสังคมมีบทบาทในการพัฒนาคนมากขึ้น ดังนี้

1) **ความร่วมมือของสถาบันสังคมมีความโดดเด่นด้านการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนและสถานศึกษา** จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด พ.ศ. 2555 โดยส่งเสริมให้องค์กร หน่วยงาน โรงเรียน สถานประกอบการ ภาคเอกชนทุกแห่ง ได้เข้ามามีส่วน

<sup>20</sup> CSR Club สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย, 7 พฤษภาคม 2556

ร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เน้นดำเนินการในหมู่บ้าน/ชุมชนเป้าหมาย 60,584 หมู่บ้าน/ชุมชน ปัจจุบันได้ดำเนินการแล้ว 57,953 หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 95.66 รวมทั้งได้ดำเนินการในหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินเป้าหมาย 12,189 หมู่บ้าน จำนวน 9,147 หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 75 และดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ 1 อำเภอ 1 ศูนย์ โดยมีเป้าหมาย 850 แห่ง มีผลการดำเนินงานทั้งสิ้น 2,410 ศูนย์การเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 284

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินโครงการในเชิงรุกเพื่อตัดการเพิ่มขึ้นของผู้เสพยาใหม่ โดยให้ความสำคัญในการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่งภายใต้โครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดในสถานศึกษา โดยทำการสำรวจวิทยากรด้านการป้องกันยาเสพติด ได้แก่ ครู D.A.R.E., ครูตำรวจ, ครูพระ, ครูสอนศาสนา และวิทยากรกลุ่มอื่นๆ พบว่า ในปัจจุบันมีจำนวนวิทยากรทั้งสิ้น 19,022 คน ซึ่งวิทยากรเหล่านี้ได้เข้าไปดำเนินการในสถานศึกษา จำนวน 16,949 โรงเรียน รวมทั้งมีการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดไม่ให้เข้าสู่โรงเรียน โดยจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าปฏิบัติงานประจำโรงเรียนได้ดำเนินการแล้ว 16,588 โรงเรียนและมีการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายเจ้าพนักงานส่งเสริมความประพฤตินักเรียน/นักศึกษา มีการดำเนินการแล้ว 1,697 ศูนย์ 14,960 คน

**2) เครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทในการเผยแพร่ข้อมูลอย่างกว้างขวาง**  
**เกิดผลทั้งเชิงบวกและลบที่สังคมควรตระหนัก** ปัจจุบันประชาชนใช้สื่อสังคมออนไลน์กันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะ Facebook Instagram และ Twitter ทำให้เข้าถึงเนื้อหาบนโลกออนไลน์ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว สามารถแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลต่างๆ ได้อย่างเสรี แต่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง อาทิ ทางบวกสามารถเป็นช่องทางสร้างความร่วมมือทำกิจกรรมสาธารณะ ทางลบอาจเป็นช่องทางกระทำผิด แม้ว่าปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 บังคับใช้แล้วก็ตาม แต่ยังมีผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้นจำนวนมาก อาทิ ความผิดฐานละเมิดสิทธิข้อมูลส่วนบุคคล และการหมิ่นประมาท กระหรงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จึงได้เพิ่มช่องทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น พัฒนาสถาบัน ICT ชุมชนออนไลน์ภายใต้โครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน มีกิจกรรมสำคัญที่ดำเนินการ อาทิ จัดการเรียนการสอนแบบเต็มรูปแบบให้แก่ผู้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ ICT เผยแพร่หลักสูตร/รายวิชาบนเว็บไซต์ของ Telecentre Academy จัดอบรมครูไอซีทีที่แกนนำเพื่อขยายผลให้แก่เยาวชนให้เข้าใจการเรียนรู้ การใช้ ICT อย่างสร้างสรรค์ จัดค่ายเยาวชนคนยุคดิจิทัลทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคเพื่อพัฒนาศักยภาพของเยาวชนที่จะเป็นแกนหลักและขยายผลเป็นเครือข่ายได้เรียนรู้ ทั้งทางด้านชีวิต การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ได้มีการเปิดศูนย์ปฏิบัติการความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber Security Operation Center : CSOC) เพื่อทำหน้าที่ดูแลและป้องกันภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้ปลอดภัยจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ และสังคมเครือข่ายที่ไม่เหมาะสมโดยประชาชนที่พบเห็นเว็บไซต์หรือข้อความที่มีเนื้อหาไม่เหมาะสมสามารถแจ้งมาได้ที่ โทร. 1212 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

**4.9.6 กิจกรรมขับเคลื่อนการสร้างค่านิยมให้คนไทยภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทยมีความเคลื่อนไหวในหลายกลุ่ม** อาทิ กิจกรรมเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “รวมใจภักดิ์ รักมรดกไทย มรดกโลก” มหกรรม “หุ่นไทย หัวใจรักชาติ” การประกวดการออกแบบเครื่องแต่งกาย “จากเส้นใยสู่ภูมิปัญญา จากภูมิปัญญาสู่อาภรณ์” “โครงการ Creative Fine Arts 2011”: เศรษฐกิจ สร้างสรรค์ จากทุนวัฒนธรรม โครงการต่อยอดผลงานออกแบบตกแต่งภายในระดับเยาวชน (Young Interior Design) ในงานสถาปนิก 55 การแสดงผลงานการสร้างสรรค์ศิลป์ร่วมสมัย การส่งเสริมบทบาทสภาวัฒนธรรมในพื้นที่โครงการ

เฝ้าระวังทางวัฒนธรรมและสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม การพัฒนา มาตรฐานทางวัฒนธรรม เยาวชนนักเขียนหนังสือตามรอยบ้านของพระราชาทรงภาษาไทย มลายู และ ภาษาอังกฤษ ค่ายเยาวชนวัฒนธรรมภาคฤดูร้อน และค่ายศิลปะเพื่อมวลมนุษยย์สู่อาเซียน Art for all >>>ASEAN จัดแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับประชาชน ระหว่างอาเซียนและจีน ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่าง กระทรวงวัฒนธรรมกับกรมวัฒนธรรมแห่งมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีนในการศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้าน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางมรดกทาง วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนทั้งสองฝ่าย เป็นต้น

## 5 ผลการดำเนินงานที่สำคัญ

### 5.1 การปรับโครงสร้างและการกระจายตัวประชากรให้เหมาะสม

5.1.1 ส่งเสริมคู่สมรสที่มีความพร้อมให้มีบุตรเพิ่มขึ้นและรักษาระดับอัตราเจริญพันธุ์ ไม่ให้ต่ำกว่าระดับที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

1) ส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เหมาะสมในทุกช่วงวัยอย่างทั่วถึงได้ มาตรฐานและมีคุณภาพ กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการส่งเสริมการจัดบริการสุขภาพและอนามัยเจริญพันธุ์ ที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน อบรมวัยรุ่นและเยาวชนอายุ 15-19 ปี 5 รุ่น ใน 12 จังหวัด ให้มี พฤติกรรมที่เหมาะสม เข้าใจพฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยส่งผลต่อการแก้ปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และทำ ให้อัตราการตั้งในวัยรุ่นลดลง

2) ส่งเสริมให้มีระบบการจัดการความรู้ในเรื่องครอบครัวศึกษาและสุขภาพ ทางเพศที่เหมาะสมปลอดภัย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำสร้างกลไกอาสาสมัคร พಿತักษสัทธิเด็กเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น มีอาสาสมัครเข้าร่วม 200 คน

### 5.2 การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง

5.2.1 พัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างเป็นองค์รวมทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ คุณธรรม และ จริยธรรม กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ ดังนี้

1) เตรียมความพร้อมของพ่อแม่และผู้ดูแลในการเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมกับ พัฒนาการของเด็ก โดยพัฒนาการเรียนรู้เด็กปฐมวัย ร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้มีความรู้ความเข้าใจสามารถ อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม และส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีนิสัยรักการอ่าน การคิด และมีคุณธรรม จริยธรรมการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

2) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กให้มีมาตรฐาน จัดทำแผนงาน ขับเคลื่อนการพัฒนาเด็กปฐมวัย 0 – 5 ปี ให้เด็กได้รับการพัฒนารอบด้าน ตามวัยอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง

5.2.2 พัฒนาเด็กวัยเรียนให้มีความรู้ทางวิชาการ และสติปัญญาทางอารมณ์ที่เข้มแข็ง สามารถศึกษาหาความรู้และต่อยอดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) พัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการต่างๆ อาทิ *ปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติ* ให้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีความยืดหยุ่นทางความคิด สามารถเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาและสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ *พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทย* ครอบคลุม 225 เขตนักเรียน 73,175 คน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และมัธยมศึกษา 225 คน ศึกษาในเทศก์ภาษาไทย และครูภาษาไทย 22,950 คน *โครงการโรงเรียนคุณภาพระดับตำบล* สามารถพัฒนาโรงเรียน 1,926 แห่ง ให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีอาชีพและรายได้ระหว่างเรียน *วิจัย พัฒนาหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลให้ทันสมัยทัดเทียมนานาชาติ* และมีความครอบคลุมสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย *พัฒนามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา* 4 สาขาวิชา คือ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาภาษาไทย มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ และมาตรฐานคุณวุฒิระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพยาบาลศาสตร์

2) ค้นหาเด็กที่มีอัจฉริยภาพและผู้มีความสามารถพิเศษด้านต่างๆ กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนิน *โครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี* ปี 2555 สนับสนุนทุน 1,945 ทุน จัดประชุมวิชาการ และจัดค่ายวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์

3) ส่งเสริมการใช้และการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนการเรียนรู้วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการที่สำคัญ อาทิ *การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน* สามารถพัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษ 115,042 คน จัดค่ายภาษาอังกฤษมีนักเรียนเข้าร่วม 507,285 คน เพิ่มจำนวนโรงเรียน English Program / Mini English Program และสนับสนุนงบประมาณแก่โรงเรียนในโครงการ 248 โรงเรียน *การส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน* เช่น การวิจัยเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับการทำงาน และเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน 16 โครงการ จัดทำหลักสูตรร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน 8 โครงการ และจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านให้แก่นักศึกษาและอาจารย์ 29 โครงการ

4) เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน มีคุณภาพ มีจิตวิญญาณความเป็นครู และปรับระบบการส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนในการจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพมาตรฐานอย่างจริงจัง

4.1) *ผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพ* กระทรวงศึกษาธิการดำเนิน *โครงการผลิตครูมืออาชีพ* ปีการศึกษา 2554 มีนักศึกษาเข้าร่วมโครงการ 1,483 คน (เป้าหมาย 1,566 คน) และ *โครงการคืนครูให้นักเรียน* สามารถจัดหาบุคลากรทางการศึกษาอื่น (อัตราจ้าง) 14,532 อัตราตามเป้าหมาย

ส่งผลให้ลดปัญหาการแคลนครู และยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียน นอกจากนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดทำโครงการการเสริมสร้างศักยภาพครูด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระดับโรงเรียนทั่วประเทศ สามารถจัดอบรมครูวิทยาศาสตร์จำนวน 4 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมฝึกอบรม 850 คน

**4.2) ปรับวิธีประเมินสมรรถนะที่สะท้อนประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน** กระทรวงมหาดไทย ดำเนินโครงการ ดังนี้ *โครงการจัดทำมาตรฐานและเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาอาชีวศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และนำคู่มือการประเมินฯ ไปใช้ในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานที่กำหนด และ*โครงการจัดทำมาตรฐานและเครื่องมือประเมินคุณภาพการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* ส่งผลให้สถานศึกษาสังกัด อบปท. ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัยมีมาตรฐานการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

**5) เสริมสร้างทักษะชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมและถูกต้องให้แก่เด็ก** โดยกระทรวงสาธารณสุขจัดทำ*โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE)* ร้อยละ 90 เด็กและเยาวชนอายุ 10-24 ปีเข้าเป็นสมาชิก ทุกอำเภอมีศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น และร้อยละ 79.1 ของวัยรุ่นและเยาวชนที่เข้าร่วมมีความรู้และทักษะในการป้องกันการติดสารเสพติด (เป้าหมายร้อยละ 70) ส่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดทำ*โครงการส่งเสริมทักษะชีวิตเด็กและเยาวชนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง* มีเด็กและเยาวชนอายุ 15 – 20 ปี เข้ารับการฝึกทักษะชีวิตการทำงาน 2,625 คน (เป้าหมาย 2,500 คน) และ*จัดงานวันเยาวชนแห่งชาติ* มีเด็กและเยาวชนอายุ 15 – 25 ปี เข้าร่วม 17,355 คน (เป้าหมาย 16,500 คน)

**5.2.3 พัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์**

**1) สนับสนุนการผลิตและพัฒนานักวิจัย** หน่วยงานภาครัฐมีผลการดำเนินงาน ดังนี้ กระทรวงพลังงานดำเนิน*สนับสนุนทุนวิจัยแก่นักศึกษาระดับอุดมศึกษา* เพื่อทำวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และพลังงานทดแทน ส่วนกระทรวงศึกษาธิการดำเนิน*โครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย* เป็นโครงการนำร่องที่นำกิจกรรมสู่ที่สร้างความสนุก ความเพลิดเพลิน ความสนใจ ใฝ่รู้ และความกระตือรือร้นห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติและเทคโนโลยี *โครงการสนับสนุนและพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศภายใต้สำนักพัฒนาบัณฑิตศึกษาและวิจัยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สว.)* มีผลการดำเนินงาน เช่น ผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ 1,868 ชิ้นงาน ระดับนานาชาติ 4,706 ชิ้นงาน เอกสารเสนอผลงานวิจัย 11,616 อนุสิทธิบัตร/สิทธิบัตรจำนวน 158 ชิ้นงาน โครงการวิจัยร่วมกับภาครัฐ ภาคการผลิตและบริการ 1,360 โครงการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ฝึกอบรมและประชุมวิชาการ 1,799 ครั้ง และบริการให้คำปรึกษาแนะนำ 24,573 ครั้ง และ*โครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ* ปี 2554-2555 สนับสนุนทุน 2,367 ทุน

นอกจากนี้ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ดำเนินโครงการหลากหลาย อาทิ *โครงการศูนย์ประมาณเพื่อสันติประจำภูมิภาค* ที่สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสำนักงานประมาณเพื่อสันติ และถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีด้านรังสีและนิวเคลียร์สู่หน่วยงานที่มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนในแต่ละภูมิภาค *โครงการสนับสนุนนักเรียนทุนรัฐบาลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระยะที่ 1-2* (ปี 2553-2556) ผู้ได้รับทุนทั้งในและต่างประเทศ 2,088 คนตามเป้าหมาย มีนักเรียน



สำเร็จการศึกษากลับมาทำงานแล้ว 1,844 คน โครงการสนับสนุนนักเรียนทุนรัฐบาลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระยะที่ 3 (ปี 2548-2562) มีผู้ได้รับทุนทั้งในและต่างประเทศ 1,273 คนจากเป้าหมาย 1,500 ทุน มีนักเรียนสำเร็จการศึกษากลับมาทำงานแล้ว 149 คน โครงการสนับสนุนนักเรียนทุนรัฐบาลทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระยะที่ 3+ (ปี 2552-2566) ดำเนินการร่วมกับสำนักงาน ก.พ. มีผู้ได้รับทุนทั้งในและต่างประเทศ 225 คน จากเป้าหมาย 125 คน ทั้งนี้ นักเรียนทุนที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการระยะที่ 1-2-3-3+ มากกว่าร้อยละ 80 ทำงานวิจัยและพัฒนา โครงการแผนงานการพัฒนากำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสร้างความตระหนักรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สามารถส่งเสริมให้ทำวิจัยและพัฒนา 160 คน ฝึกอบรม 24,483 คน และโครงการการพัฒนาากำลังคน และส่งเสริมการใช้ประโยชน์แสงซินโครตรอน ส่งเสริมให้ทำการวิจัย 198 คน อบรมครูฟิสิกส์ไทย 541 คน และสนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาเอก 5 ทุน เป็นต้น

## 2) พัฒนากำลังแรงงานระดับกลาง กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการที่สำคัญ อาทิ

2.1) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษา โดยจัดตั้งโรงเรียนเทคโนโลยีฐานวิทยาศาสตร์ มีกิจกรรมต่างๆ เช่น จัดค่ายนักประดิษฐ์ มีผู้เข้าร่วม 296 คน ในปีการศึกษา 2554 จัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นฐานให้กับนักเรียน 301 คน จัดตั้งสถาบันการอาชีวศึกษาตาม พ.ร.บ. การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 13 ในรูปแบบกลุ่มจังหวัด เพื่อสนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคน ที่สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่ สามารถจัดตั้งได้ 19 แห่งตามเป้าหมาย

2.2) จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรคด้วยปัญญา การสร้างแรงจูงใจ ปลูกฝังค่านิยมในการเรียนสายอาชีพและการประกอบอาชีพอิสระ ด้วยการพัฒนาระบบวิสาหกิจเพื่อการศึกษา โดยทำคู่มือศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจเพื่อการศึกษา จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการใหม่ 415 แห่ง จัดตั้งศูนย์บ่มเพาะแบบบูรณาการสหวิชาชีพ 15 แห่ง ครอบคลุมนักเรียนกว่า 4,150 คน และการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจในสถาบันอุดมศึกษา สามารถจัดตั้งหน่วยบ่มเพาะวิสาหกิจ 56 แห่ง และเกิดผู้ประกอบการที่มีสถานะเป็นบริษัทเกิดใหม่ที่ยังคงรับการบ่มเพาะธุรกิจอีก 104 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 81.75 และผู้ประกอบการที่ผ่านการประเมินศักยภาพสามารถดำเนินธุรกิจได้ด้วยตนเอง 51 ราย หรือร้อยละ 58.62 สามารถสร้างรายได้ 112.27 ล้านบาทในช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน 2553 ถึงพฤษภาคม 2554 และมีการจ้างงานประมาณ 1,400 คน

3) จัดทำกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ให้ผู้รับใบอนุญาตฯ มีความรู้ ความสามารถ และจรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง มีการดำเนินงานที่สำคัญ เช่น รับรองปริญญาทางการศึกษา (หลักสูตร 5 ปี) และประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพของสถาบันต่างๆ ตามมาตรฐานวิชาชีพ 34 หลักสูตรจากเป้าหมาย 50 หลักสูตร รับรองความรู้และประสบการณ์วิชาชีพให้แก่ผู้ประกอบการวิชาชีพ โดยการเทียบโอนความรู้ 8,817 คน (เป้าหมาย 4,000 คน) จัดทดสอบความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ มีผู้เข้าทดสอบ 86,939 คน ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 38,668 ราย (เป้าหมาย 55,000 คน) ต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา 17,996 ราย เสริมสร้างความเป็นวิทยากรด้านจรรยาบรรณของวิชาชีพ 555 คน และประกาศเกียรติคุณผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา 63,165 ราย

4) **เตรียมความพร้อมคนไทยในการรับประโยชน์และลดผลกระทบที่จะเข้ามา** พร้อมกับการเข้าออกของแรงงานอย่างเสรี กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการเตรียมคนสู่ประชาคมอาเซียน ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น จัดทำเอกสารการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียน Sister School และ Buffer School 68 ศูนย์ มีครูสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน 54 คน มีโรงเรียนคู่พัฒนาไทย – อินโดนีเซีย และโครงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน เช่น จัดตั้งศูนย์ภาษาอาเซียน กศน.อำเภอ ต้นแบบ จำนวน 5 แห่ง และจะจัดตั้งอีก 10 แห่งภายในปี 2555 จัดทำรายการเผยแพร่ทางสถานีวิทยุศึกษา AM 1161 kHz และ FM 92 MHz รายการสอนภาษาอาเซียนบวก

5) **จัดให้มีการวางแผนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรภาครัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง** กระทรวงแรงงานได้พัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างความพร้อมต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 สามารถพัฒนาภาษาอังกฤษของบุคลากรกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน 319 คน (เป้าหมาย 247 คน) และจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับเจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (ฉบับภาษาไทย – ภาษาอังกฤษ) 1,300 เล่ม นอกจากนี้ กระทรวงพลังงานสนับสนุนทุนการศึกษาด้านพลังงาน ให้ทุนการศึกษาแก่บุคลากรเข้ารับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

5.2.4 **พัฒนาผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม มีคุณภาพ มีคุณค่าสามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นพลังในการพัฒนาสังคม** กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนินโครงการที่สำคัญ อาทิ *จัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี* ช่วยสงเคราะห์ค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี 91,314 คนจากเป้าหมาย 91,320 คน และ*ขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมสูงอายุอย่างมีคุณภาพ* โดยเพิ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุขึ้นทะเบียนคนดั่งปัญญาผู้สูงอายุ และการพัฒนาสังคมคุณภาพเพื่อผู้สูงอายุ ครอบคลุมผู้สูงอายุ 269,469 คนจากเป้าหมาย 347,320 คน

5.2.5 **สอดแทรกการพัฒนาคนทุกช่วงวัยด้วยกระบวนการเรียนรู้สู่วัฒนธรรมการถือคุณ** กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการ ดังนี้ *ค่ายเยาวชนคนรุ่นใหม่ใจคุณธรรม* ผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมค่ายเยาวชนคนรุ่นใหม่ใจคุณธรรม มีผู้เข้าร่วม 5,341 คนจากเป้าหมาย 5,600 คน จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำกรอบคู่มือในการดำเนินโครงการ มีผู้เข้าร่วม 68 คนจากเป้าหมาย 80 คน และ*พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน นักศึกษาโรงเรียนเอกชน* โดยอบรมผู้นำลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาด จัดงานชุมนุมลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาดทั่วประเทศ และพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน นักศึกษาโรงเรียนเอกชน (สุภาพบุรุษอาชีวะ สข.)

5.2.6 **สร้างจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม สถาบันชาติ สถาบันศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์** มีการดำเนินงานที่สำคัญ ได้แก่ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจัดทำ*โครงการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครแจ้งภัยร้ายบนอินเทอร์เน็ต* สามารถสร้างเครือข่ายอาสาสมัครจากทุกภาคส่วน 1,200 คน มีฐานข้อมูลเพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้ดำเนินการตรวจสอบ ข้อมูลเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ค้นหาที่ไม่เหมาะสมผ่านทางอินเทอร์เน็ต และวิธีการป้องกันภัยออนไลน์ เป็นต้น ส่วนกระทรวงยุติธรรมดำเนิน*โครงการค่ายเยาวชนคดีของคดีของแผ่นดิน* มีสถาบันการศึกษาเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย 26 สถาบัน ใน 10 เขตพื้นที่ (เป้าหมาย 9 เขต) มีนักเรียนนักศึกษา เข้าร่วม 46,406 คน (เป้าหมาย 40,000 คน) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดทำ*โครงการสร้างพลังเยาวชนไทยร่วมใจพัฒนาชาติ* มีเด็กและเยาวชนอายุไม่เกิน 25 ปี เข้าร่วม 6,829 คน (เป้าหมาย 6,500 คน)

**5.3 การส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพอย่างเป็นองค์รวม** สร้างเสริมสุขภาวะควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพระบบบริการสาธารณสุข

**5.3.1 การสร้างเสริมสุขภาวะคนไทยให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ** กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงาน ดังนี้

1) **พัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเอง** **ครอบครัว ชุมชน** โดยพัฒนาศักยภาพผู้บริโภค เช่น ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ 472 เรื่อง/ 1,483 ครั้ง (เป้าหมาย 354 เรื่อง/ 540 ครั้ง) ผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และรณรงค์ให้ผู้บริโภคมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้องผ่านโครงการต่างๆ เช่น อย.น้อย การสร้างสรรค์สุขภาพดีผ่านเทคโนโลยีสังคมออนไลน์ อาหารปลอดภัย คนฉลาดอ่านฉลาก อย่าหลงเชื่อง่าย ร้อยเรื่อง เตือนภัย โฆษณาเกินจริง ส่งผลให้ผู้บริโภคที่มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง ร้อยละ 92.6 (เป้าหมายร้อยละ 91) และผู้บริโภคมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง ร้อยละ 82.3 (เป้าหมายร้อยละ 83) ส่งเสริมให้บริโภคไอโอดีนผ่านโครงการรวมพลังสร้างชาติ แม่และเด็กไม่ขาดไอโอดีน มีครัวเรือนใช้เกลือบริโภคเสริมไอโอดีน ร้อยละ 93.5 (เป้าหมายมากกว่าร้อยละ 90) และหญิงตั้งครรภ์ที่มีระดับไอโอดีนในปัสสาวะต่ำกว่า 150 ไมโครกรัม/ลิตร ร้อยละ 39.7 (เป้าหมายน้อยกว่าร้อยละ 50) นอกจากนี้ ได้จัดทำโครงการบูรณาการสร้างสุขภาพดีวิถีชีวิตไทย ลดภัยโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ส่งผลให้ประชาชนได้รับการคัดกรองสุขภาพเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และได้รับการดูแลต่อเนื่องกว่า 22 ล้านคน ชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบลสร้างสุขภาพดีวิถีชีวิตไทยที่ได้รับการพัฒนา โดยขยายผลและต่อยอดการพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนสร้างสุขภาพดีวิถีชีวิตไทย (3อ. 2ส.) จำนวน 9,318 แห่ง และพัฒนาตำบลจัดการสุขภาพดีวิถีชีวิตไทยทั้งสิ้น 1,139 แห่ง ซึ่งมีการประเมินตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานอยู่ในระดับดีมากขึ้นไป 409 แห่ง (ร้อยละ 35.9) และโครงการคนไทยไร้พุง จัดทำสื่อโปสเตอร์เรื่องการควบคุมน้ำหนัก จัดกิจกรรม “รวมใจสลายนพุง” เน้นกลุ่มอ้วนอันตราย มีคนอ้วนเข้าร่วม 245 คน มีศูนย์การเรียนรู้องค์กรต้นแบบไร้พุง 207 แห่ง (เป้าหมายไม่น้อยกว่า 152 แห่ง (เป้าหมายใหม่ 76 จังหวัด จังหวัดละ 2 แห่ง)

2) **ลดปัจจัยเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมและการประกอบอาชีพที่มีผลต่อสุขภาพ** โดยจัดทำโครงการที่หลากหลาย อาทิ ควบคุมตัวยาและสารตั้งต้นที่เป็นวัตถุเสพติด สามารถควบคุมตรวจสอบการนำเข้าสารตั้งต้นวัตถุเสพติด 1,950 ราย ควบคุมตรวจสอบการกระจายของวัตถุเสพติด 22,312 รายการ แก้ไขหรือดำเนินการตามกฎหมายกับการรายงานวัตถุเสพติดที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริงได้ร้อยละ 100 ตรงตามเป้าหมาย และผู้รับอนุญาตวัตถุเสพติดดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายร้อยละ 99.67 (เป้าหมายร้อยละ 97) ความปลอดภัยด้านอาหาร เช่น เชื่อมโยงข้อมูลและสามารถใช้งานระบบฐานข้อมูลระบบ e-Logistic รณรงค์/เผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ด้านความปลอดภัยอาหาร ผลิตภัณฑ์อาหารได้รับการตรวจสอบได้มาตรฐานร้อยละ 95.6 (เป้าหมายร้อยละ 90) ฉลากอาหารที่ได้รับการตรวจสอบมีความถูกต้อง ร้อยละ 94.8 (เป้าหมายร้อยละ 90) การโฆษณาผลิตภัณฑ์อาหารที่ได้รับการตรวจสอบมีความถูกต้อง ร้อยละ 95.7 (เป้าหมายร้อยละ 90) และ สถานประกอบการผลิตภัณฑ์อาหารได้รับการตรวจสอบได้มาตรฐานตามที่กำหนด ร้อยละ 99.8 (เป้าหมายร้อยละ 90) ความปลอดภัยด้านเครื่องสำอาง ได้ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 3 ฉบับ สถานที่ผลิตเครื่องสำอางได้รับการพัฒนาศักยภาพตามหลักเกณฑ์ GMP 122 แห่ง (เป้าหมาย 100 แห่ง) พัฒนาศักยภาพบุคลากรและกระบวนการ โดยอบรมพัฒนาความรู้บุคลากร 3 ครั้ง/320 คน (เป้าหมาย 2 ครั้ง/200 คน) และโฆษณาเครื่องสำอางมีความถูกต้อง ร้อยละ 90 (เป้าหมายร้อยละ 99.4) และผู้บริโภคมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ถูกต้อง (เครื่องสำอาง) ร้อยละ 82.3 (เป้าหมายร้อยละ 83) กำกับ

ดูแลผลิตภัณฑ์สุขภาพและสถานประกอบการ เช่น ผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้รับการตรวจสอบได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 99.5 (เป้าหมายร้อยละ 92) และสถานประกอบการด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพที่ได้รับการตรวจสอบได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 99.5 (เป้าหมายร้อยละ 93) และจัดตั้งร้านอาหารและยาที่มีประสิทธิภาพพร้อมปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทย ได้ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สามารถจัดฝึกอบรมผู้ติด/ผู้เสพยาเสพติด และกลุ่มเสี่ยงได้ 156,270 คน และป้องกันเฝ้าระวังจุดเสี่ยงโดยการติดตั้งกล้องวงจรปิด และก่อสร้างลานกีฬา 1,116 แห่ง/โครงการ

3) การใช้ประโยชน์จากยาสมุนไพรเพื่อการป้องกันและการรักษาเบื้องต้น โดยพัฒนาระบบคุณภาพยา มีสถานที่ผลิตยาแผนไทยมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล (GMP) เพิ่มขึ้น 9 แห่งต่อปี (เป้าหมาย 5 แห่งต่อปี) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาระบบยาให้เป็นไปตาม ATCD และนโยบายแห่งชาติ ด้านยาระดับ 5 ผลิตภัณฑ์ยาที่มีคุณภาพมาตรฐาน ร้อยละ 96.8 (เป้าหมาย ร้อยละ 95) และสถานที่ผลิตยาแผนปัจจุบันให้ได้มาตรฐาน GMP ร้อยละ 100 ตรงตามเป้าหมาย

4) พัฒนาระบบและกลไกเฝ้าระวังความมั่นคงทางสุขภาพจากปัจจัยคุกคามสุขภาพที่แฝงมากับกระบวนการพัฒนา โดยพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการเครือข่าย สามารถพัฒนาห้องปฏิบัติการทางการแพทย์และสาธารณสุขภาครัฐและเอกชนที่มีมาตรฐาน 200 แห่ง และดำเนินโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพพระราชนิกุลและการส่งเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุ สามารถสร้างภาคีเครือข่ายฟื้นฟูสมรรถภาพพระราชนิกุลและการสร้างเสริมสุขภาพช่องปากผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาศักยภาพ 2,682 ราย ผู้สูงอายุได้รับบริการใส่ฟันเทียมพระราชนิกุลและได้รับคำแนะนำในการดูแลฟันเทียม 34,717 ราย (เป้าหมาย 35,000 ราย) และจำนวนชมรมผู้สูงอายุด้านการส่งเสริมสุขภาพช่องปาก 370 ชมรม

5) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณสุขที่เอื้อต่อสุขภาพ โดยพัฒนาระบบการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชน สามารถพัฒนาต้นแบบการบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนใน 4 ภูมิภาค เพื่อเป็นแหล่งสนับสนุนงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านการเคลื่อนไหวโดยชุมชน ตลอดจนมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์

6) ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการสื่อสารต่อสังคมเพื่อการส่งเสริมสุขภาพเชิงรุก โดยพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 67.1 (เป้าหมายร้อยละ 66) และไม่มีระบบคอมพิวเตอร์ที่ขัดข้องเกินเดือนละ 10 ชั่วโมงทำการตรงตามเป้าหมาย และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีสู่ชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 และถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพจากสมุนไพร สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์สุขภาพสู่ชุมชน 150 แห่ง

5.3.2 พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินงาน ดังนี้

1) พัฒนาระบบบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน มีโครงการสำคัญ ดังนี้ โครงการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย มีจังหวัดต้นแบบบริการด้านสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน/พัฒนาสติปัญญาเด็กไทย 6 จังหวัด (เป้าหมาย 5 จังหวัด) ร้อยละ 71.47 (เป้าหมายร้อยละ 80) ของเด็กและเยาวชนในจังหวัดต้นแบบมี

ระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ (เพิ่มขึ้นมากกว่า 0.005 จากค่าที่สำรวจปี 2554 ของแต่ละจังหวัด) *โครงการพัฒนาขีดความสามารถอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการจัดการระบบสุขภาพชุมชน* พัฒนาศักยภาพ อสม. กลุ่มเป้าหมาย 294,792 คน (เป้าหมาย 274,944 คน) ส่งผลให้ตำบลที่มีการจัดการสุขภาพที่เข้มแข็งตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (ระดับดีขึ้น) 598 แห่งหรือร้อยละ 69 ของตำบลเป้าหมาย ปี 2555 *โครงการสายใยรักแห่งครอบครัวในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร* มีโรงพยาบาลผ่านเกณฑ์ระดับทอง 863 แห่ง หรือร้อยละ 95.5 (เป้าหมายร้อยละ 95) ส่งผลให้ทารกแรกเกิดขาดออกซิเจน 21.4 ต่อพันการเกิดมีชีพ ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 8.4 และอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ร้อยละ 50.5 และ *โครงการพัฒนาระบบหลักประกันสุขภาพ* ส่งผลให้ประชาชนที่เข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และได้รับการคุ้มครองสิทธิ นอกจากนี้กระทรวงการคลัง จัดทำ *โครงการการบูรณาการระบบการให้บริการเจ็บป่วยฉุกเฉิน* ให้ผู้ป่วยระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการที่เจ็บป่วยฉุกเฉินสามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลได้ทุกแห่งที่อยู่ใกล้ที่สุด ไม่ว่าจะ เป็นสถานพยาบาลของรัฐหรือเอกชนโดยค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นรัฐจะคุ้มครองให้ทั้งหมดและไม่ต้องทวงจ่าย

2) **ส่งเสริมการแพทย์ทางเลือก** โดยสนับสนุนการจัดการบริการการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีการจ้างแพทย์แผนไทยปฏิบัติงาน 213 คน/แห่ง จากเป้าหมาย 238 คน/แห่ง หรือร้อยละ 89.49 *พัฒนาโรงพยาบาลแพทย์แผนไทยตัวอย่าง ระยะที่ 2* ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับบริการการแพทย์แผนไทยที่มีคุณภาพ นำร่อง โรงพยาบาลแพทย์แผนไทย 9 แห่ง และโรงพยาบาลการแพทย์แผนไทยให้บริการผู้ป่วยนอก ให้บริการบำบัดรักษาผู้ป่วยในด้วยศาสตร์การแพทย์แผนไทยให้บริการเชิงรุกในชุมชน เช่น ติดตามผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาตที่บ้าน สำรวจและรวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย และสมุนไพรในท้องถิ่น เป็นต้น พร้อมทั้ง *ขึ้นทะเบียนหมอพื้นบ้านเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน* เช่น พัฒนาชุดความรู้การดูแลสุขภาพฉบับประสบการณ์หมอพื้นบ้าน หมอพื้นบ้านที่ดำเนินงานร่วมกับสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ 18 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขส่วนภูมิภาคมีความรู้ความเข้าใจต่อโครงการขึ้นทะเบียนหมอพื้นบ้านเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน

3) **พัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพของประเทศ** ได้พัฒนา *กลไกสนับสนุนการพัฒนาอำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน ประจำปี* ประเมินจังหวัดที่มีระบบและกลไกการบริหารจัดการให้เกิดการพัฒนา “อำเภอควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน” มีจังหวัดผ่านเกณฑ์ 63 จังหวัดหรือร้อยละ 83 และผลการประเมินอำเภอที่เป็น “อำเภอป้องกันควบคุมโรคเข้มแข็งแบบยั่งยืน” ผ่านเกณฑ์ 729 อำเภอหรือร้อยละ 84.60 ของอำเภอที่เข้าร่วมการประเมินผล 879 อำเภอ

4) **พัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุขให้เหมาะสมทั้งการผลิตและการกระจายบุคลากร** ค่าตอบแทน และการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้บุคลากรมีการกระจายที่เหมาะสม โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่องานด้านสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน/การพัฒนาสติปัญญาเด็กไทยให้แก่บุคลากรของสถาบัน/โรงพยาบาล/ศูนย์สุขภาพจิตได้ร้อยละ 100 จากเป้าหมายร้อยละ 70 และบุคลากรเครือข่ายในพื้นที่เป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาสติปัญญาเด็กไทย/ด้านสุขภาพจิตเด็กและเยาวชนร้อยละ 100 จากเป้าหมายร้อยละ 80 พร้อมทั้ง ผลิตพยาบาลวิชาชีพให้ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลได้ตามเป้าหมาย คือ 2,140 คน ส่วนกระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนิน *โครงการส่งเสริมอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)* เชิงรุก ให้ อสม. 1,023,700 คน ได้รับเงินค่าป่วยการ (ค่าตอบแทน) ครบทุกเดือน เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพ

## 5.4 การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

5.4.1 สร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค พัฒนาห้องสมุด 3 ดีในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชน ครู นักเรียน มีหนังสือที่มีคุณภาพอ่านและสารประโยชน์

### 5.4.2 ส่งเสริมการศึกษาทางเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

1) จัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ยืดหยุ่น หลากหลาย เข้าถึงได้ง่าย สอดคล้องกับวัฒนธรรม วิถีชีวิต และการประกอบอาชีพในแต่ละท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินโครงการการจัดการศึกษานอกระบบ มีผู้ลงทะเบียนเรียนการศึกษานอกระบบทุกหลักสูตร/กิจกรรม (การศึกษาต่อเนื่อง) 1,808,384 คน (เป้าหมาย 1,681,040 คน) หรือร้อยละ 107.58 ของกลุ่มเป้าหมาย และโครงการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีผู้รับบริการทุกกิจกรรม 9,800,000 คนตามเป้าหมาย

2) มีระบบเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ ปรับระบบการวัดประเมินผล ผู้เรียน และระบบการเข้ารับการศึกษาต่อให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาทางเลือก กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินโครงการพัฒนาการประเมินเทียบระดับการศึกษาและการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและการยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภายใน 8 เดือน ปีการศึกษา 2554 (ต่อเนื่องปีงบประมาณ 2555) มีผู้สนใจสมัครเข้ารับการประเมินเทียบระดับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3,334 คน ซึ่งมีผู้ผ่านการประเมินเทียบระดับการศึกษา 2,764 คนหรือร้อยละ 82.66 นอกจากนี้ ได้เทียบโอนความรู้และประสบการณ์ จัดประชุมการเทียบโอนผลการเรียนจากความรู้และประสบการณ์กลุ่มเป้าหมายเกษตรกร พนักงานรักษาความปลอดภัย หมอนวดแผนโบราณ และผู้มีอาชีพขบถรับจ้าง

3) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางสำหรับคนทุกกลุ่มวัยแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ดำเนินโครงการต่างๆ เช่น การบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงด้วยเทคโนโลยี Wi-Fi โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเพื่อประโยชน์สาธารณะ สามารถติดตั้งอุปกรณ์ Access Point ทั่วประเทศ 30,000 แห่ง และในอนาคตจะติดตั้งให้ครบ 150,000 จุด การพัฒนาศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ จัดทำเว็บไซต์ศูนย์กลางความรู้แห่งชาติเป็นเว็บไซต์หลักของประเทศไทยที่รวบรวมองค์ความรู้ที่ถูกต้อง และหลากหลาย ที่ง่ายต่อการเรียนรู้และการทำความเข้าใจ และมีระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลองค์ความรู้ที่มีประสิทธิภาพ การจัดการดูแลและเผยแพร่วิจัยเผยแพร่งานวิจัยใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสม พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายและเผยแพร่ข่าวสารด้านการพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมการอ่านผ่านเฟสบุ๊ค ชื่อ Let's Read OBEC และ OBEC Library Automation System

### 5.4.3 สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1) เสริมสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาในระดับท้องถิ่น ชุมชน และ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาศูนย์เรียนรู้ดิจิทัลด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โดยจัดทำพิมพ์เขียวของศูนย์เรียนรู้ดิจิทัลฯ ที่ประกอบด้วยแบบจำลองทางธุรกิจ และแนวทางการดำเนินการ และสร้าง/พัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ดิจิทัลฯ ที่หลากหลาย ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนของประเทศไทย 203 รายการ (เป้าหมาย 200 รายการ) ในรูปแบบต่างๆ เช่น ทัศนศึกษาเสมือน การทดลองเสมือนจริง สื่อสามมิติ

ภาพถ่าย บทความและข้อมูลความรู้บนเว็บไซต์ ส่งผลให้ครู นักเรียนมีสื่อดิจิทัลทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่หลากหลายทันสมัย เหมาะกับสภาพการเรียนการสอนของไทย และเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

## 2) พัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้

2.1) พัฒนาการเรียนรู้ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา (แท็บเล็ต) โดยจัดสรรแท็บเล็ตให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2555 มากกว่า 3 ล้านเครื่อง ควบคู่กับพัฒนาครูและบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

2.2) เรียนรู้ผ่านสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้อื่นๆ กระทรวงวัฒนธรรมจัดทำโครงการเครือข่ายห้องสมุดศูนย์คุณธรรม สามารถต้นแบบศูนย์วิทยาการเชิงคุณธรรม 4 แห่ง ต้นแบบด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้มุมคุณธรรม 4 แห่ง และผู้รับผิดชอบเครือข่ายห้องสมุดศูนย์คุณธรรมได้รับการพัฒนาศักยภาพประมาณ 100 คน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อยู่ระหว่างการทำสัญญาจ้างที่ปรึกษาออกแบบรายละเอียดและจัดทำแผนหลักพิพิธภัณฑสถานวิทยาการที่จังหวัดเชียงใหม่ และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดำเนินโครงการนำนักเรียนเข้าเรียนรู้ในสวนสัตว์ เพื่อให้สวนสัตว์เป็นแหล่งเรียนรู้ส่งเสริมให้เยาวชนได้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ครอบคลุมนักเรียนและเยาวชนจาก 76 จังหวัด

3) พัฒนาองค์ความรู้ของท้องถิ่นทั้งจากผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน และการจัดการองค์ความรู้ในชุมชนอย่างเป็นระบบ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้ดำเนินโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน ส่งผลให้มีแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิต มีหลักสูตรที่เหมาะสม สามารถใช้อบรมและชุมชนสามารถดูแลและบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ และกระทรวงวัฒนธรรม จัดทำโครงการจัดทำฐานข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม เพื่อจัดทำแผนที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ง่ายต่อการสืบค้น

## 4) สร้างโอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาคนทุกคนอย่างต่อเนื่อง

4.1) สร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กในวัยเรียนที่ออกกลางคัน เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส กระทรวงมหาดไทยสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมปกครองส่วนท้องถิ่น 671,350 คน กระทรวงการคลังให้ทุนการศึกษาสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อสร้างบัณฑิต ปี 2555 ให้ทุนต่อเนื่องแก่นักเรียนนักศึกษา รายเดิม 508 ทุนๆ ละ 20,000 บาท และกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ทุนการศึกษาภายใต้โครงการต่างๆ อาทิ โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2555 ได้รับงบประมาณ 76,050,354,000 บาท เพื่อจัดการศึกษาให้กับผู้เรียน 11,664,170 คน โครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน นักเรียนทุนรุ่นที่ 3 จำนวน 689 คน (เป้าหมาย 928 คน) ส่วนนักเรียนทุนรุ่นที่ 1 สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและในประเทศไทยแล้ว 750 คน และกำลังศึกษา 121 คน และนักเรียนทุนรุ่นที่ 2 สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศและในประเทศไทยแล้ว 571 คน และกำลังศึกษา 316 คน นอกจากนี้ได้ดำเนินโครงการเงินกู้เพื่อการศึกษาที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) เป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษา ปี 2555 ให้เงินกู้เพื่อการศึกษา 14,624 คน ใน 1,005 สาขาวิชา

4.2) พัฒนาความรู้ และทักษะในการประกอบสัมมาอาชีพ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้พัฒนาลังคมผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ในสังคมด้วย ICT มีผู้เข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนาไม่น้อยกว่า 8,700 คน มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่เกี่ยวข้องฯ เข้าร่วมสัมมนา

เกี่ยวกับการใช้งานระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลอุปกรณ์และเครื่องมือด้าน ICT สำหรับคนพิการ จำนวนไม่น้อยกว่า 350 คน และมีครุภัณฑ์ด้าน ICT สำหรับคนพิการ ตามรายการบัญชีแนบท้ายกฎกระทรวง 18 รายการ

**5.5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม** ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนนำค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงปรารถนาของไทยเป็นฐานในการพัฒนาคนและสังคม

**5.5.1 เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวในการบ่มเพาะให้คนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมในวิถีชีวิต**

1) **ฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดีและนำคุณค่าอันดีงามของครอบครัวไทย** สำนักนายกรัฐมนตรีจัดทำ*โครงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและศิลปวัฒนธรรม* มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำหลักธรรมคำสอนไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ไหว้ครูดนตรีไทย สืบสานความดีด้วยวิถีคุณธรรม ต่อบุญด้วยการทำบุญต่อกับบุตร

2) **ผลักดันให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการเปิดพื้นที่** สาธารณะสร้างสัมพันธ์อันดีต่อครอบครัวและชุมชน และภาคธุรกิจจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม กระทรวงการคลัง ดำเนิน*โครงการค่ายเยาวชนคนดีของคนดีของแผ่นดิน* มีสถาบันการศึกษาเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินโครงการ 26 สถาบัน มีนักเรียน นักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 46,406 คน (เป้าหมาย 40,000 คน)

**5.5.2 พัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน**

1) **สนับสนุนการค้นหาอัตลักษณ์อันโดดเด่นของชุมชน** กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้จัดทำ*โครงการพัฒนาองค์ความรู้ภูมิสารสนเทศสู่ชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม* สามารถตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ ระดับชุมชน 3 ศูนย์ที่จังหวัดตาก สตูล และนครสวรรค์ พร้อมทั้งบำรุงรักษาศูนย์การเรียนรู้ตามโครงการปี 2554 จำนวน 6 แห่ง ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช เพชรบุรี กาญจนบุรี แพร่ จันทบุรี และขอนแก่น

2) **สนับสนุนให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมคิดและร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนหลักการพึ่งพาตนเอง** กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนิน*โครงการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน* เพื่อเสริมสร้างพลังแกนนำในชุมชน/แกนนำเยาวชน/สภาเด็กและเยาวชน ตำบลในการเป็นกลไกขับเคลื่อนการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน เพื่อจัดกิจกรรม/ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนในชุมชน โดยแกนนำเยาวชนในชุมชน/สภาเด็กและเยาวชน เพื่อศึกษาวิจัยเบื้องต้นระบบพี่เลี้ยงของสภาเด็กและเยาวชน และเพื่อให้เยาวชนได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพและพิทักษ์สิทธิ ตาม พ.ร.บ. หอพัก พ.ศ. 2507 มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมโครงการ 2,049 คน (เป้าหมาย 1,950 คน)

3) **ส่งเสริมการขยายผลและพัฒนาศักยภาพของคนสามวัย** และนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตในการอยู่ร่วมกับครอบครัว ชุมชนอย่างอบอุ่นและเข้มแข็งควบคู่กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน และภาคส่วนต่างๆ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ดำเนิน*โครงการสร้างคุณภาพเด็กและเยาวชน* โดยจัดกิจกรรมสังคมไทยร่วมใจพัฒนาอนาคตเด็กปฐมวัย มีเด็กเข้าร่วม 11,300 คน (เป้าหมาย 10,700 คน) และกิจกรรมชุมชนสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชน มีเด็กเข้าร่วม 13,184 คน (เป้าหมาย 10,000 คน)



**5.5.3 ส่งเสริมภาคประชาสังคมและองค์กรธุรกิจเอกชนในการทำงานเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับกลไกภาครัฐ** และร่วมกันสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม กระทรวงแรงงานดำเนินโครงการจ้างงานเร่งด่วนและพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนด้านอาชีพ ให้ความช่วยเหลือประชาชนวัยแรงงานผู้ว่างงาน ผู้ประสบภัยธรรมชาติ และผู้ได้รับความเดือดร้อนด้านอาชีพจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจให้มีความก้าวหน้าด้วยการจ้างงาน และกระทรวงวัฒนธรรมจัดทำโครงการเสริมสร้างกระบวนการพัฒนาศักยภาพด้านคุณธรรมความดี สามารถพัฒนาศักยภาพองค์กรภาคีเครือข่ายได้ 15 แห่ง บุคลากรศูนย์เรียนรู้/องค์กรภาคีเครือข่ายเข้ารับการพัฒนาศักยภาพด้านคุณธรรมความดี 500 คน เกิดการคัดเลือกบุคลากรแกนนำที่สามารถนำไปพัฒนาต่อขยายผล 10 คน เกิดการถอดองค์ความรู้หรือพัฒนาหลักสูตร 1 เรื่อง และส่งเสริมกระบวนการพัฒนาศักยภาพองค์กรภาคีเครือข่ายให้เป็นต้นแบบด้านคุณธรรมความดี 1 แห่ง

**5.5.4 พื้นฟูบทบาทของสถาบันศาสนาในการส่งเสริมศีลธรรมและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ** กระทรวงสาธารณสุขพัฒนาศักยภาพการบำบัดรักษาในชุมชนโดยใช้ศาสนสถานเป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ โดยการจัดประชุมสัมมนาเพื่อวิเคราะห์ วางแผนพัฒนาศักยภาพการดำเนินงาน มีผู้เข้าร่วม 331 คน และฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานให้ความรู้ด้านการบำบัดฟื้นฟูเพื่อเพิ่มพูนศักยภาพและทำความเข้าใจในข้อกำหนดและเกณฑ์มาตรฐานให้กับผู้ปฏิบัติงานของสถานบำบัดฯ ของศาสนสถาน (วัด/มัสยิด) เป็นศูนย์สงเคราะห์และฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดทั่วประเทศ มีผู้เข้ารับการอบรม 193 คน

#### 5.5.5 พัฒนารูปแบบของสถาบันทางสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

1) **สร้างเสริมความเข้มแข็งของเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้เป็นพลังสำคัญที่มีบทบาทต่อการสะท้อนความต้องการของประชาชน แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ให้เรียนรู้ตามความสนใจ** กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้จัดการความรู้ด้านภัยเทคโนโลยีสารสนเทศ จัดทำโครงการจัดการความรู้ด้านภัยเทคโนโลยีสารสนเทศพร้อมฐานข้อมูล สร้างองค์ความรู้ด้านภัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่ จัดทำคู่มือเผยแพร่ความรู้เรื่องแนวทางด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย การกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์ และความรู้ในการป้องกันตนเอง 3,000 เล่ม และกระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา (UniNet) โครงการเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย (ThaiLIS) และโครงการเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ (NEdNet) สามารถขยายเครือข่ายสายเคเบิลใยแก้วนำแสงเชื่อมโยงสถาบันการศึกษาเพิ่มเติมอีก จำนวน 7,000 แห่ง และให้บริการกับสถาบันการศึกษาทั้งระบบได้อย่างเพียงพอและทั่วถึง

**5.5.6 สร้างค่านิยมให้คนไทยภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไทย และยอมรับความแตกต่างของความหลากหลายทางวัฒนธรรม** โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดทำโครงการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็ก เพื่อส่งเสริมการให้เกิดการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชนจากความรุนแรง สร้างระบบการคุ้มครองเด็กเชิงรุกให้เป็นรูปธรรม จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการคุ้มครองเด็กที่ต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ และเด็กในจังหวัดชายแดนภาคใต้มีทักษะชีวิต เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมทั้งตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วม 200 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารส่วนราชการ สหวิชาชีพ ผู้ทำงานด้านเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนเข้าร่วม 300 คน และโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาเยาวชน เพื่อส่งเสริมสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานด้านเด็กและเยาวชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนได้เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีเด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมระหว่างประเทศ 1,438 คน (เป้าหมาย 1,660 คน) กระทรวง

วัฒนธรรม ดำเนินโครงการส่งเสริมสนับสนุนวิถีไทย ผลิตสื่อเกี่ยวกับมารยาทและการวางตัวในสังคม จัดกิจกรรมเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมไทย และกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่สร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม อยู่ระหว่างการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่บริเวณศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และพื้นที่ข้างเคียง เพื่อใช้เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมการแสดงออกและสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม และโครงการเปิดแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม "หมอลำ" ภาคอีสาน ที่จังหวัดขอนแก่น

## 6 สรุปและประเด็นการพัฒนาในระยะต่อไป

ผลการพัฒนาในช่วงปีแรกของแผนฯ ฉบับที่ 11 ซึ่งให้เห็นว่า สถานการณ์ด้านสังคมของไทยเป็นการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องจากการพัฒนาในระยะแผนที่ผ่านมา โดยมีทิศทางที่ดีขึ้นในด้านการมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศของคนไทย ส่วนในด้านอื่นๆ ยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาเชิงโครงสร้างที่ต้องใช้เวลาและการดำเนินงานที่บูรณาการหลายหน่วยงาน อาทิ การรักษาอัตราการเจริญพันธุ์ และการส่งเสริมการเกิดอย่างมีคุณภาพเพื่อให้โครงสร้างประชากรไทยสมดุล การเพิ่มคุณภาพคนไทยทั้งด้านสุขภาพกาย ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ผลิตภาพแรงงาน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การขับเคลื่อนการพัฒนาด้านสังคมไทยในระยะต่อไป จึงควรให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนา ดังต่อไปนี้

**6.1 เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับทุกประเภทการศึกษา** โดยสร้างความเข้มแข็งทั้งในด้านวิชาการและด้านทักษะและสมรรถนะด้านวิชาชีพควบคู่กับปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยี พัฒนาระบบการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา พัฒนาทักษะและเติมความเข้มแข็งเพื่อการเรียนรู้ภาษาไทยในฐานะภาษาประจำชาติ รวมทั้งพัฒนาการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศเพื่อนบ้าน และภาษาของประเทศคู่ค้า เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

**6.2 เร่งพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะที่สูงขึ้น** เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งเตรียมพร้อมรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในด้านมาตรฐานฝีมือแรงงาน ทักษะทางด้านภาษา ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอาเซียน เป็นต้น โดยส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถาบันการฝึกอบรมและสถานประกอบการด้วยรูปแบบต่างๆ และเร่งผลักดันระบบคุณวุฒิวิชาชีพและจัดทำมาตรฐานอาชีพในสาขาต่างๆ รวมทั้งการเทียบเคียงคุณวุฒิวิชาชีพกับคุณวุฒิทางการศึกษาให้เป็นมาตรฐานสากล

**6.3 เร่งส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ** ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศและความต้องการของภาคอุตสาหกรรมโดยสนับสนุนการผลิตและพัฒนานักวิจัย ผู้สร้างและพัฒนานวัตกรรมในสาขาต่างๆ ควบคู่กับการขยายเครือข่ายความร่วมมือกับต่างประเทศ รวมทั้งการต่อยอดสู่การสร้างสรรค่นวัตกรรมระดับสูงที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทย

**6.4 ขับเคลื่อนมาตรการสร้างเสริมสุขภาพอย่างบูรณาการและเป็นเอกภาพบนแนวคิดสุขภาพพอเพียง** โดยบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ได้แก่ กระทรวงที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขับเคลื่อนแนวทาง/มาตรการในแผนยุทธศาสตร์สุขภาพดีวิถีชีวิตไทยพ.ศ. 2554 – 2563 ซึ่งเป็นการปฏิรูประบบสุขภาพที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพ โดยการจัดให้มีมาตรการสร้างเสริมสุขภาพอย่างบูรณาการบนแนวคิดสุขภาพพอเพียง เพื่อนำไปสู่การปรับพฤติกรรมสุขภาพตามหลัก 3 อ. (อาหาร/ ออกกำลังกาย/

อารมณ์) 2 ส. (ไม่สูบบุหรี่/ ไม่ดื่มสุรา) และมีเป้าหมายเพื่อลดอัตราการป่วยตายและผลกระทบจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง

**6.5 สร้างความยั่งยืนทางการเงินการคลังในระบบหลักประกันสุขภาพที่ไม่กระทบต่อความเป็นธรรม** โดยใช้แนวทางการรับภาระค่าใช้จ่ายร่วมกันระหว่างรัฐและผู้ให้บริการตามเศรษฐฐานะ เพื่อกระตุ้นให้เกิดจิตสำนึกในการดูแลสุขภาพ และควบคุมระดับค่าใช้จ่ายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกีดกันการเข้าถึงบริการสุขภาพที่จำเป็นของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

**6.6 พัฒนาระบบการลงทุนร่วมระหว่างรัฐและภาคเอกชนในการผลิตและพัฒนาบุคลากรสาธารณสุข** โดยสร้างโอกาสให้ภาคเอกชนที่มีความพร้อมทั้งด้านทุน บุคลากร และศักยภาพ เข้ามามีส่วนร่วมในการลงทุนด้านบุคลากรสาธารณสุขตั้งแต่การผลิต การกระจาย และธำรงรักษาบุคลากร เช่น การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการผลิตบุคลากร สถานที่ฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้าน การให้ทุนอุดหนุนผลิตรายหัวในสถาบันผู้ผลิต การสนับสนุนค่าตอบแทนพิเศษบุคลากร ผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์แพทย์ การให้ทุนการศึกษา การฝึกอบรม การใช้ทรัพยากร/อุปกรณ์ สถานที่ร่วมกัน เป็นต้น เพื่อลดความแออัดของผู้ป่วยในโรงพยาบาลรัฐและเกิดการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่า

**6.7 ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านการแพทย์ทางเลือกแบบบูรณาการ** โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและสถาบันการวิจัยเพื่อให้เกิดการสร้างงานวิจัยและสนับสนุนให้เกิดผลงานวิจัยด้านการแพทย์ทางเลือกแบบบูรณาการอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านการแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนจีน การแพทย์ที่ใช้แนวธรรมชาติบำบัด (Homeopathy) เพื่อนำไปสู่นวัตกรรมด้านการแพทย์ทางเลือกที่สามารถนำมาใช้รักษาเสริมกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

**6.8 พัฒนาระบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวในชุมชน** โดยการบูรณาการความร่วมมือของสถานพยาบาล สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน และครอบครัว ในลักษณะรูปแบบบริการที่มีเครือข่ายในการดูแลอย่างต่อเนื่องทั้งบริการทางด้านสุขภาพ บริการด้านสังคม และการสร้างหลักประกันคุณภาพชีวิต ที่เหมาะสมกับระดับภาวะการพึ่งพิงของผู้สูงอายุ

**6.9 เสริมสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม** ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครอบครัวให้เตรียมพร้อมกับการก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ การพัฒนากลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลให้เข้มแข็งและครอบคลุมไปทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ กำหนดบทบาทให้ภาครัฐมีส่วนสำคัญในการประสานสนับสนุนด้านนโยบาย มาตรการ กลไก ทรัพยากร เพื่อร่วมขับเคลื่อน CSR ให้บรรลุเป้าหมายตามแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนรวมทั้งบูรณาการความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนบทบาทภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในการสืบค้นและเรียนรู้รากวัฒนธรรมไทย เพื่อธำรงเอกลักษณ์ความเป็นไทยให้คงอยู่คู่ประเทศไทยอย่างยั่งยืน